

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXX. • Január 2022 • Číslo 1

A green military self-propelled howitzer is shown firing a shell in a snowy field. The shell is in mid-air, leaving a large plume of smoke and a bright orange-red trail. The background features a line of evergreen trees under a cloudy sky.

Spev Zuzany

Prítomnosť Predsunutej prítomnosti

100 rokov Otta Smika

Tretia rota útočí

Vítazi literárnej súťaže

Rozhovor s genpor. Ľ. Svobodom

Čas je čudná, nepochopiteľná vec. Prvé číslo nášho časopisu vyšlo vo februári 1993, takže mesačník Obrana o trinásť mesiacov osláví tridsiate narodeniny. No už dnes držíte v rukách prvé vydanie tridsiateho ročníka. Akoby to bolo len včera – a predsa sa za tri desaťročia náš svet od základov zmenil. Slovensko profesionalizovalo vojakov, zastúpené Ivanom Bellom sa dostalo do kozmu, stalo sa členom Európskej únie i NATO, platí eurom, komunikuje cez internet a bez smartfónu nespraví ani krok. Z armády sú ozbrojené sily, lietajú na Black Hawkoch, chystajú sa na F-16, nové osemkolky i pásové vozidlá. Napriek pandémie i mnohým problémom – alebo práve vďaka nim a nevyhnutnosti ich riešenia – rastieme a zlepšujeme sa. Krajina, štát, vy – naši čitatelia i my, ktorí pre vás Obranu pripravujeme. Je to pre nás česť, záväzok aj veľká zodpovednosť.

Ďakujeme vám za vašu priazeň a spolu s vami sa tešíme na budúcnosť.

Do nového roka 2022, no aj tých ďalších, vám všetko najlepšie želá

OBRANA

Vážení čitatelia Obrany, milé kolegyně,
milí kolegovia,

máme za sebou obdobie vianočných sviatkov
a vstupujeme do nového roka. Verím, že ste
uplynulý sviatočný čas strávili zaslúženým
oddychom v kruhu najbližších. Nie je toho
vôbec málo, čo sa nám v uplynulom roku
v rezorte a v ozbrojených silách napriek
pretrvávajúcej pandémie spoločne podarilo.

Aj pre rok 2022 máme veľké plány. Ako minister v prvom rade
verím, že rok 2022 bude významným míľnikom pre modernizáciu
Pozemných síl Ozbrojených síl SR. Čaká nás vyhodnocovanie
súťaží na pásovú a kolesovú techniku. Plánujeme, samozrejme,
udržať aj tempo ďalších investícií do vojenskej techniky, výstroja
a infraštruktúry. Historická investícia do pásovej a kolesovej
techniky takmer na úrovni dvoch miliárd eur však bude dlho
očakávaným a potrebným prelomom nielen pre pozemné sily, ale aj
pre domáci obranný priemysel.

V medzinárodných vzťahoch nás okrem prijatia Dohody o obrannej
spolupráci so Spojenými štátmi americkými čaká začiatok nášho
predsedníctva vo V4. Tieto udalosti budú významným krokom vpred
pre ďalšie budovanie reputácie Slovenskej republiky ako spoľahlivého
partnera a spojenca v bezprostrednom regióne aj v NATO.

Na domácej aj na medzinárodnej scéne nás čaká mnoho ďalšieho
– od privítania bansko-bystrického Múzea SNP v rodine rezortu
obransy až po pokračovanie pôsobenia našich vojakov v zahraničných
misiách. Iste nás čaká aj nečakané, ale to je súčasťou našej práce.
Po roku a pol vo vedení rezortu som viac než kedykoľvek predtým
presvedčený, že tieto výzvy, plánované aj neplánované, úspešne
zvládneme.

Teším sa, že mesačník Obrana nás bude daniť v roku 2022 naďalej
verne sprevádzať. Redakcii prajem všetko dobré pri jeho vydávaní,
a všetkým čitateľom príjemné a podnetné chvíle pri jeho čítaní.

Jaroslav Nad'
minister obrany Slovenskej republiky

ČÍSLO MESIACA

V decembrovej rotácii našej delostreleckej jednotky
v operácii eFP v Lotyšsku **124** vojakov (z nich bolo **6** žien)
s **9** samohybnými kanónovými húfnicami Zuzana 2000
vystriedalo **135** vojakov (vrátane **8** žien) s **9** modernými
samohybnými kanónovými húfnicami ZUZANA 2.

Foto: Pavol Vítko

- 4** Bojové streľby ShKH
ZUZANA 2 v Poľsku
- 9** Močiar je pre nebojácnych
- 12** Príprava 3. mechanizovanej rotý
- 16** Rozhovor so zástupcom
náčelníka Generálneho štábu
OS SR generálporučíkom
Lubomírom Svobodom
- 18** TÉMA: Prítomnosť
Predsunutej prítomnosti
- 24** Matka samohybných húfníc
- 26** Turecké drony nad Donbasom
- 28** 100 rokov Otta Smika
- 30** Vojenská polícia jubiluje
- 32** Ťaženie severného prúdu
druhej dobrovoľníckej výpravy
v zime 1849

- 34** Rekreačia a rehabilitácia
v roku 2022
- 35** Organizačné zmeny
v ozbrojených silách
- 37** Ženy v obrane
- 38** Víťazi súťaže MO SR
v tvorivom písaní
- 40** Itečkári robia auto
- 41** MILITARY ENGLISH: Killer Drones
- 43** Transfúzie a grafén oxid
- 44** Ako prežiť Vianoce
- 46** Základné predpoklady
na vznik SNP
- 47** Prvá československá
armádna pištoľ

NA TITULNEJ STRANE: Cestou do Lotyšska absolvovali slovenské húfnice
ZUZANA 2 bojové streľby v Poľsku • Foto: sierž. Bartosz Gładkowski

NA ZÁVEREČNEJ STRANE: Veliteľ batérie kapitán Tomáš Quecke na nástupe
v lotyšskom Adaži • Foto: Pavol Vítko

Zuzany spievali v Poľsku

„Batéria štyri rany salvou tri-dva-jedna – páľ,“ zavelil prostredníctvom vysielacky z miesta riadenia paľby veliteľ batérie 21. samohybného delostreleckého oddielu Michalovce kapitán Richard Liška kvartetu samohybných kanónových húfnic Zuzana 2. A vzápätí zadunelo.

Na bojových streľbách Zuzán 2 sa 30. novembra neďaleko poľského mesta Orysz zúčastnili aj velitelia poľských a slovenských pozemných síl generálmajori Ivan Pach a Maciej Jabłoński. Streľby sa uskutočnili v rámci dvojdnovej prestávky príslušníkov 21. samohybného delostreleckého oddielu (shdo) do operácie Predsunutá prítomnosť (Enhanced Forward Presence – eFP) v Lotyšsku, kam sa po vlastnej osi presúvalo deväť húfnic Zuzana 2, aby v rámci rotácie vystriedali svoje predchodkyne Zuzany 2000.

Profesionalita a guráž

Ak si v Michalovciach prevzali nové Zuzany 2 v septembri a už koncom novembra ich slovenskí vojaci prvý raz prezentovali na medzinárodnom cvičení, je to skvelý príklad dôvery v spoľahlivosť techniky a profesionality vojakov. No je to aj o sebadôvere a značnej dávke odvahy, pretože ak by to nevyšlo, tú guráž by prekryla blamáž. Vyhrá však v akomkoľvek boji niekto, u koho tá správna dávka odvahy absentuje? S cvičením počas presunu do Lotyšska pritom pôvodne nerátal azda nikto. Veď už len 1 300 kilometrov dlhá jazda deviatich Zuzán a ďalších vozidiel s nevyhnutným materiálom po vlastnej osi bola poriadna zaberačka. Výzva je však výzva! Velenie generálneho štábu rozhodlo, že sa ide do toho, že každá výcviková príležitosť posunie

našich delostrelcov dopredu. Odpoveď poľskej strany bola rýchla a ústretová.

Výcvik vďaka splnenému snu

„Bolo mimoriadne dôležité, že so Zuzanami 2 sme mohli strieľať už v októbri. Teda pár týždňov po ich prevzatí. Pravdaže, všetci sa na novú techniku pripravovali aj teoreticky a podstatná časť vysielanej jednotky mala skúsenosti

so staršími Zuzanami 2000. Úspešný výcvik bol nevyhnutnou predohrou pred ich vyslaním do eFP,“ konštatoval podplukovník Marek Uchaľ, veliteľ 21. shdo. Výcvik sa konal podľa metodiky hodnotenia pripravenosti jednotiek NATO combat ready evaluation (CREVAL). No a čo bolo dôležité – Zuzany mohli prvý raz v histórii strieľať vo Vojenskom výcvikovom priestore Kamenica nad Cirochou, známom aj ako Valaškovce. „Strieľať aj zo starších Zuzán 2000 doslova pár kilometrov od domovskej michalovskej posádky bol dve desaťročia doslova náš sen. Splnil sa až túto jeseň. Lešť je oveľa ďalej a kalendár výcvikov má prehustený. Valaškovce sú však pre nás výhodnejšie aj čo do dĺžky paľby. Tiež preto, že ak na Lešti strieľame len z jednej palebnej pozície, vo Valaškovciach ich môžeme meniť,“ ocenil veliaci poddôstojník palebnej batérie nadrotmajster Ján Antal, ktorý bol aktuálne vyslaný v rovnakej pozícii tiež do eFP. Pravdaže, za úspešným otvorením Valaškoviec aj pre delostrelcov z Michaloviec stoja tiež odborníci z VTSÚ Záhorie z Vojenských lesov či samotného výcvikového priestoru. Kvôli bezpečnosti letov boli nevyhnutné konzultácie so vzdušnými silami a, pravdaže, za zámer tlačil generálny

štáb a pomohlo vedenie rezortu obrany. „Vo Valaškovciach sme vystrelili vyše 100 granátov. Overili sme si zbraňové systémy aj sami seba, takže vpred...“ usmial sa pred ďalšou salvou v poľskom Orysi veliteľ palebnej batérie kapitán Richard Liška.

Dvojhlasné streľby

Poľské delostrelectvo ešte využíva staršie 152 mm samohybné kanónové húfnice Dana tiež dubnickej výroby, ktoré boli predchodkyňou modernejšej Zuzany 2000. Tá už má aliančný kaliber 155 mm, rovnako ako najnovšia Zuzana 2. No dvojka má hlavň predĺženú na 52 kalibrov, čo prináša lepšie parametre streľby, má vyššiu balistickú odolnosť priestorov posádky, komplexnejšiu elektronickú výbavu či mechanizáciu obslužných prác pri nabíjaní a streľbe na svetovo porovnateľnej úrovni. Napriek tomu sa v Orysi pred streľbami vyskytli v medzinárodnom štábe cvičenia otázniky podfarbené aj miernym tónom obáv, či naozaj bude taká presná a či sa skutočne dá spoľahnúť na slovenské posádky. Prečo? Napríklad preto, aby sa neprestrelilo. A to doslovne. „Dostrel zbrane je vyše 40 kilometrov,

„Som veľmi rád, že konečne môžeme ukázať našim koalíčným partnerom modernú slovenskú techniku, ktorá je nová a je na úrovni 21. storočia.“

genmjr. Ivan Pach

s muníciou s prídavným raketovým motorom je to aj nad 50. Samozrejme, zďaleka nie každý výcvikový priestor má také parametre, respektíve úloha môže byť stanovená inak. Tak ako dnes, keď naše Zuzany 2 strieľajú na vytýčený bod vo vzdialenosti 5 700 metrov,“ konkretizovala veliteľka 2. palebnej čaty Veronika Olejníková, ktorá si zvolila delostrelectvo preto, lebo v ňom vidí prepojenie dynamiky so svojou obľúbenou matematikou. Iste, väčšinu výpočtov už pre delostrelcov zabezpečujú počítače, ale je nevyhnutné im rozumieť a navyše, keby niečo...

Eso v akcii

Pravdaže, kapitán Liška svojim ľuďom aj technike dôveroval, aj keď i on veľmi dobre vedel, že výcvik na novú húfnicu prebiehal takpovediac za pochodu a streľby na medzinárodnej úrovni by azda mohol prirovtnať k prieskumu bojom. Kto však na to svojou profesionalitou a odhodlaním má, ten to aj dokáže. Desiatky vystrelených granátov napokon vybuchovali v skvelom rozptyle desať až dvadsať metrov od stanoveného bodu. Zároveň by bolo prehnané tvrdiť, že všetko išlo bez najmenších problémov. Lenže 21. shdo Michalovce má pre takýto prípad svojho žolíka. Volá sa nadrotmajster Milan Hamlík. Nielen že pred 24 rokmi začínal ako veliteľ dela pri húfniciach Dana a od príchodu Zuzán 2000 velil aj tejto húfnici. Vzhľadom na Milanove skúsenosti, erudíciu, vzdelávanie a obrovský záujem pre vec ho prizvali k vývoju slovenského systému riadenia paľby pre

delostrelecké systémy DELOSYS. Vývojári a konštruktéri s ním konzultovali aj pri výrobe Zuzana 2. Pravdaže, nie iba s ním, no on bol hlasom vojakov, ktorí budú zbraňové systémy priamo používať. „Niekedy moju oponentúru prijali, inokedy sme sa museli dohodnúť na inom kompromise,“ poznamenal nadrotmajster, ktorý bol aj pri všetkých preberacích skúškach každej novej Zuzany 2. Pozná ich do detailu. Preto, keď bolo niektorej Zuzane treba s niečím pomôcť, presne vedel, čo má robiť.

„Šikovných ľudí máme veľa, ale takýchto Milanov Hamlíkov si musíme udržať a vychovávať ešte viac,“ s uznaním prikývol veliteľ 21. shdo podplukovník Marek Uchaľ. „Najmä veliteľia diel, čatári Dušan Mika a Rastislav Čornej sa so svojimi obsluhami a Zuzanami predviedli v tom najlepšom svetle, ostatní im sekundovali, takže dobrá práca všetkých, ďakujem,“ zhodnotil streľby kpt. Richard Liška.

Nová, moderná, hrdá

„Je to prvý raz, čo vidím systém Zuzana 2, veľmi ma zaujala a som presvedčený, že je to veľký progres pre slovenské delostrelectvo a celé pozemné sily. Úprimne blahoželám,“ konštatoval genmjr. Maciej Jabłoński, ktorý nemohol nevy-

Po boku slovenských Zuzán 2 strieľali Američania s húfnicami M 777

užiť príležitosť a napriek snehu, mrazu, vetru a klzkej oceli vystúpil na korbu Zuzany, aby si vzápätí s neskrývaným záujmom prezrel aj jej kabínu. Genmjr. I. Pach sa hneď jemu aj poľským ozbrojeným silám poďakoval za možnosť strelieb slovenských vojakov v ich výcvikovom priestore. Ten slúži tiež na výcvik eFP v Poľsku, ktorá je zložená popri domácich vojakoch aj z Američanov, Britov, Rumunov a Chorvátov. Obaja generáli v sprievode kapitána Byrona Adamsa potom zablahoželali k úspešným strelbám aj americkým delostreľcom, ktorí na ľavoboku našich pálili z ťahaných kanónových

húfníc M 777. Na strelbách sa ako predsunutí pozorovatelia zúčastnili tiež vojaci z Poľska, USA a Chorvátska.

„Presun cez Poľsko do Lotyšska aj strelby zatiaľ idú podľa plánu, je to skvelý výcvik, oceňujem, teším sa. Zároveň som veľmi rád, že konečne môžeme ukázať našim koalíčnym partnerom modernú slovenskú techniku, ktorá je nová a je na úrovni 21. storočia,“ s hrdosťou konštatoval genmjr. Pach.

Text: Pavol Vitko

Foto: sierž. Bartosz Grądkowski, Pavol Vitko

Rekonštrukcia a modernizácia

Ministerstvo obrany SR ako zriaďovateľ Ústrednej vojenskej nemocnice SNP – FN v Ružomberku hľadá všetky možnosti a zdroje na jej rozvoj aj nad rámec stanoveného rozpočtu. Doteraz pre nemocnicu zabezpečilo už desiatky miliónov eur. Počas tlačovej konferencie v priestoroch ÚVN to uviedol minister obrany SR Jaroslav Naď. Priblížil, že ÚVN má štandardný ročný rozpočet vo výške 65 miliónov eur: „Popritom sa nám v tomto volebnom období pre nemocnicu podarilo získať ďalších približne 37 miliónov na jej rozvoj.“ Rezort bude v podpore pokračovať. Už dnes má vo výhlade možné čerpanie ďalších 16 miliónov eur z európskych štrukturálnych fondov. Tieto zdroje by chcel využiť na komplexnú rekonštrukciu chirurgického pavilónu, ktorý v októbri poškodil požiar.

Okrem toho rezort obrany v najbližšom období prerozdelení nemocnici aj ďalších 15 miliónov eur zo svojich kapitálových výdavkov. Nemocnica ich využije na komplexnú obnovu infraštruktúry IT. Nad rámec štátnej pomoci Ústrednú vojenskú nemocnicu SNP v náročnej situácii po požiari významne podporili viaceré súkromné spoločnosti. Po výzve ministra obrany prispela medzi prvými americká spoločnosť Lockheed Martin, ktorá vyrába pre Slovensko nové stíhacie lietadlá F-16. Venovala nemocnici 180 000 dolárov na opravy a nové prístroje. Pridali sa aj slovenské súkromné spoločnosti. ECO – INVESTMENT, a. s., venovala nemocnici 500 000 eur, spoločnosť Aliter Technologies, a. s., a LYNX, s. r. o., Košice prispeli po 100 000 eur.

Minister obrany J. Naď spolu so štátnym tajomníkom Marianom Majerom navštívili aj areál lodenice v Liptovskom Mikuláši, ktorý patrí Vojenskému športovému centru Dukla Banská Bystrica. „Z usporiadaných prostriedkov v rezorte investujeme na opravu tejto budovy približne 500 000 eur,“ potvrdil. Rovnakú sumu rezort investuje aj do areálu hotela Granit v Smrekovici. Cieľom je zabezpečiť jeho ďalšie využívanie nielen v prospech rezortu, ale aj širokej verejnosti.

Ako zhrnul minister Naď, rezort obrany investoval počas súčasného volebného obdobia v regióne Liptova – v Ružomberku, v Smrekovici a v Liptovskom Mikuláši – do rôznych projektov na rozvoj a modernizáciu rezortných zariadení približne 77 miliónov eur navyše oproti štandardnému rozpočtom.

Foto: Ivan Kelement

► Milióny pre akadémiu

Rezort obrany uspel s piatimi projektmi na rekonštrukciu a modernizáciu budov Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši z európskych štrukturálnych a investičných fondov. Rezort tak získal nenávratné finančné príspevky vo výške 6,38 mil. eur. „Postupne prijímame opatrenia na obnovu infraštruktúry a na ochranu životného prostredia, preto ma úspech našich projektov na zníženie spotreby energie budov AOS veľmi teší,“ ocenil minister J. Naď.

► Správa o spravodajstve

Minister obrany SR Jaroslav Naď informoval poslancov Národnej rady SR o činnosti Vojenského spravodajstva za rok 2020, o plnení úloh, bezpečnostnej situácii doma aj vo svete a tiež o trendoch a zisteniach v oblasti obrany a bezpečnosti. Vojenské spravodajstvo v roku 2020 zaznamenalo stúpajúci trend presunu hrozieb do informačného a kybernetického priestoru, častejšie, intenzívnejšie kybernetické útoky a vplyvové operácie s cieľom polarizovať spoločnosť, oslabiť legitimitu štátnych inštitúcií, a to aj v súvislosti s protipandemickými opatreniami.

► Vianoce z vojenských lesov

V centrách pre deti a rodiny po celom Slovensku počas Vianoc spravili radosť živé vianočné stromčeky z vojenských lesov. Ide o tradíciu, ku ktorej štátny

podnik Vojenské lesy a majetky Slovenskej republiky tentoraz pridal aj baličky diviny. Darované stromčeky a divina pochádzajú z lesov, ktoré Ministerstvo obrany SR obhospodaruje prostredníctvom svojho štátneho podniku VLM.

► Ešte zelenší rezort

Najnovším príspevkom k ekologickejšiemu fungovaniu MO SR je nový plne elektrický zametací voz, ktorý sčasti nahradí starú techniku s vysokými prevádzkovými nákladmi, spotrebou a tiež emisiami. Rezort pripravil osemnásť opatrení, ktoré sa týkajú oblastí ako energetická efektívnosť, recyklácia a narábanie s odpadmi, elektronizácia procesov a znižovanie používania tlačenej materiálu, zelenej nákupnej politiky a podpory ekologickejšieho spôsobu prepravy.

Vojaci v nebi

Príslušníci 2. brigády vzdušných síl Zvolen okrem iného zabezpečujú nepretržitý rádiolokačný prieskum vzdušného priestoru Slovenskej republiky.

Pracoviská majú rozmiestnené po celom Slovensku. Jedno z nich je predsa len nezvyčajné. Priestory roty rádiolokačného prieskumu Močiar v Štiavnických vrchoch predstavujú najvyššie položené pracovisko celých našich ozbrojených síl. Jeho zabezpečovacia časť sa nachádza vo výške približne 730 metrov nad morom a bojová vo výške 792 metrov.

Rota pod velením kapitána Daniela Németa zabezpečuje nepretržitý rádiolokačný prieskum vzdušného priestoru a plní úlohy v rámci Integrovaného systému protivzdušnej obrany NATO NATINAMDS. Pôsobia v oblasti, ktorá je v ťažko dostupnom horskom teréne, kam sa najmä v zimnom období musia často zložito dostávať. Odlúčenosť a drsné prírodné podmienky od nich vyžadujú oduševnenie pre prácu a zrieknutie mnohých vymožeností, ktoré sú pre iných profesionálnych vojakov bežné. Ved' na bojovú časť treba vyvážať nielen stravu, ale aj pitnú vodu či naftu na pohon elektrocentrály. Ako vraví veliteľ roty kpt. Némec: „Práca na Močiari je pre tých, ktorí sa nezľaknú!“

Text a foto: Jozef Žiak

Hlavná veliteľka navštívila Adaži

Minister obrany SR Jaroslav Naď a náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Daniel Zmeko 20. decembra ako súčasť delegácie prezidentky SR a hlavnej veliteľky Ozbrojených síl SR Zuzany Čaputovej navštívili slovenských vojakov pôsobiace v rámci operácie Severoatlantickej aliancie Posilnená Predsunutá prítomnosť – Enhanced Forward Presence (eFP) v Lotyšsku.

Cieľom cesty bolo najmä vyjadrenie podpory a solidarity s Lotyšskom a ostatnými spojencami, a to aj prostredníctvom účasti Slovenska v operácii eFP. „Pod vplyvom udalostí v regióne je dôležité demonštrovať jednotu a pevnosť transatlantického puta. Slovenský kontingent je v tomto smere ceneným príspevkom ku kolektívnej obrane Aliancie a môžem povedať, že vojaci OS SR robia Slovensku naozaj skvelé meno,“ vyzdvihol minister obrany Jaroslav Naď. Pri príležitosti osobného stretnutia s vojakmi sa šéf rezortu obrany zaujímal o priebeh ich nasadenia, ako aj podmienky a úlohy, ktoré ich v Lotyšskom Adaži čakajú.

Spôsobilosti príslušníkov OS SR ocenil aj náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko. „Aktuálna rotácia našich vojakov v Lotyšsku predviedla svoje vojenské majstrovstvo a profesionalitu už počas presunu do miesta nasadenia v Pobaltí, keď po vlastnej osi absolvovali nielen samotný presun cez Poľsko, ale aj spoločné cvičenie so svojimi poľskými a americkými kolegami. Pevne verím, že tu v Lotyšsku nadviažu na úspechy svojich predchodcov,“ uviedol.

Slovenský kontingent pôsobí v rámci Posilnenej predsunutej prítomnosti NATO pod vedením Kanady v bojovej skupine Lotyšsko s dislokáciou v kempe Adaži. Jeho účelom je posilniť spôsobilosti obrany a odstrašenia na východnom krídle Aliancie a demonštrovať pripravenosť reagovať na potenciálne hrozby v súlade s článkom 5 Severoatlantickej zmluvy.

V decembri sa uskutočnila už piata rotácia príslušníkov Ozbrojených síl SR, v rámci ktorej bola do Adaži vyslaná 1. palebná batéria z Michaloviec – 135 vojakov spolu s deviatimi modernými samohybnými kanónovými húfnicami Zuzana 2. Bojové skupiny NATO sú súčasťou najväčšieho posilnenia kolektívnej obrany NATO v súčasnosti. Slovensko sa do Posilnenej Predsunutej prítomnosti NATO zapája od roku 2018, pričom aktuálny mandát NR SR deklaruje nepretržité pokračovanie príspevku SR do jej ukončenia.

Text a foto: KOD, TASR

► Dohoda zvýši bezpečnosť

Rezorty obrany a diplomacie pripravili návrh Dohody o spolupráci v oblasti obrany medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spojených štátov amerických. Jej cieľom je upraviť právny rámec pre posilnené partnerstvo a už existujúcu spoluprácu SR a USA. Významne prispeje k zvýšeniu bezpečnosti a obrany Slovenska, ako aj spojencov v NATO.

► NATO Cyber Coalition 2021

Národný bezpečnostný úrad, Centrum pre kybernetickú obranu, NASES aj vládna jednotka CSIRT.SK preverili svoje schopnosti v boji proti kybernetickým hrozbám na cvičení Severoatlantickej aliancie Cyber Coalition 2021 29. novembra až 3. decembra s účasťou vyše tisíc expertov z 26 členských štátov NATO, štyroch partnerských štátov a 16 organizácií. Cieľom bolo posilniť schopnosti čeliť hrozbám v kybernetickom priestore, overiť si zručnosti, taktiku a postupy.

► Výdavky na obranu rástli

Výdavky na obranu 26 členských krajín Európskej únie zastúpených v Európskej obrannej agentúre EDA dosiahli v roku 2020 198 miliárd eur, o päť percent viac než v roku 2019, uvádza výročná správa EDA. Suma zodpovedá 1,5 percentám hrubého domáceho produktu 26 štátov EDA, z ktorých väčšina je aj členmi NATO. Investície členských štátov do obrany dosiahli rekordných 44 miliárd eur, čo je najviac, aké kedy EDA zaznamenala.

► Rokovala Bukureštská deviatka

Ministri obrany krajín Bukureštskej deviatky (B9) počas dvojdnového zasadnutia rokovali o záveroch summitu NATO 2021 a tiež o spolupráci NATO a Európskej únie. Slovenský rezort obrany na rokovaniach zastupoval štátny tajomník MO SR Marian Majer. Ministri zhodnotili aktuálne procesy v rámci Aliancie a diskutovali o agende NATO 2030.

► Finančná pomoc EÚ

Európska únia schválila finančnú podporu na posilnenie obranyschopnosti Ukrajiny, Gruzínska a Moldavska. Toto rozhodnutie však nepočíta s dodávkami zbraní. Podľa vyhlásenia Rady EÚ pomoc vo výške presahujúcej 50 miliónov eur bude poskytnutá na žiadosť spomínaných krajín a bola schválená v rámci európskeho mierového nástroja (EPF), ktorý spustili 22. marca 2021.

► Ukrajina bude cvičiť

Ukrajinská armáda usporiada v roku 2022 desať veľkých medzinárodných vojenských cvičení, na ktorých sa zúčastní najmenej 21 500 ukrajinských a 11 000 zahraničných vojakov zo Spojených štátov, Británie, Poľska, Rumunska a ďalších partnerských krajín.

► Koniec bojovej misie v Iraku

Spojenými štátmi vedená koalícia proti organizácii Islamský štát podľa plánu ukončila v Iraku svoju bojovú misiu. Zostávajúci vojaci v krajine budú mať iba výcvikovú a poradnú úlohu. USA majú v Iraku od roku 2020 približne 2 500 vojakov. Okrem nich tam ostane aj ďalších 1 000 vojakov z ostatných krajín medzinárodnej koalície.

POSTCOVID

REGENERAČNÝ POBYT V KÚPEĽOCH GRANIT

GRANIT
HOTEL

www.granithotels.sk

POZNÁTE NIEKOHO, KTO PREKONAL OCHORENIE COVID-19? VENUJTE POZORNOSŤ POSTCOVIDOVÉMU SYNDRÓMU

POSTCOVIDOVÝ SYNDRÓM TRÁPI MNOHÝCH ĽUDÍ PO PREKONANÍ OCHORENIA COVID-19. A PRÁVE TENTO SYNDRÓM MÔŽE BYŤ U MNOHÝCH PACIENTOV PODCEŇOVANÝ. PRETRVÁVAJÚCE ZNÁMKY OCHORENIA, PROBLÉMY S DÝCHANÍM ČI ZRÁŽANLIVOSŤOU KRVI, TLAK V OBLASTI HRUDE A MNOHÉ ĎALŠIE PRÍZNAKY. NELIEČENIE TOHTO SYNDRÓMU MÔŽE MAŤ VÁŽNE NIELEN ZDRAVOTNÉ A FYZICKÉ, ALE TIEŽ PSYCHICKÉ NÁSLEDKY PRE PACIENTA.

V Hoteloch Granit je do ponuky zaradený i Postcovid liečebný pobyt s komplexným zameraním na obnovenie pľúcnych tkanív. Liečba prebieha pod dohľadom špecializovaného zdravotníckeho personálu, pričom dĺžka pobytu je minimálne 6 nocí.

O možnosti absolvovania pobytu sa poraďte so svojím lekárom.

UZDRAVTE SI ZDRAVIE!

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY ***
KÚPEĽNÝ ÚSTAV
tel.: +421 (0) 33 7983 111
email: recepacia.pn@granithotels.sk

HOTEL GRANIT TATRAŇSKÉ ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 4267 123
email: recepacia.tz@granithotels.sk

HOTEL GRANIT NOVÁ POLIANKA ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 7841 111
email: recepacia.np@granithotels.sk

Tretia rota V ÚTOKU

V priestoroch Centra výcviku Lešť prebehla koncom novembra intenzívna príprava 3. mechanizovanej rotý levického práporu na útok v zastavanom priestore.

Veliteľ rotý nadporučík Filip Mahút vydáva pokyn pre tím ostreľovačov na prieskum objektu. Trojica ostreľovačov sa ihneď skryto presunula k danému objektu a zaujala pozorovacie stanovište. Po ukončení prieskumu jeden ostreľovač ostáva na mieste a pokračuje v pozorovaní.

Dymovnice kryli postup

Zvyšní dvaja sa vrátili a podali veliteľovi rotý hlásenie o výsledkoch prieskumu. Na základe zistených skutočností vydáva veliteľ rotý úlohy veliteľom mechanizovaných čiat. Tí reorganizujú svoje jednotky do skupín: údernej, podpornej, zaistovacej a do zálohy.

Zaistovacia skupina, rozdelená na dvojčky, sa skryto presúva na určené stanovištia. Jej úlohou je zabezpečiť prístupové cesty k objektu, a tak zabrániť prípadnému prísunu posíl nepriateľa. Až potom nastupuje úderná skupina a zaujíma skryté postavenie na okraji zastavanej oblasti, aby mohla kryť podpornú skupinu počas jej presunu. Nadporučík Mahút pozorne počúva hlásenia od jednotlivých skupín o ich postupe. Onedlho je pripravená vyraziť úderná skupina, aby objekt ovládla. Odpáli dymovnice na zakrytie svojho postupu.

Veliteľ zaistovacej skupiny rotmajster Peter Gašpár vysvetľuje jej činnosť: „V tejto fáze robila moja skupina podporné zaistenie pre útočiacu skupinu. Na povel sme začali kryciu paľbu, tak, aby útočiaci skupina mohla vstúpiť do objektu a zničiť nepriateľa. Potom sme svoju paľbu odklonili, aby útočiaci skupina mohla v danom objekte splniť svoju úlohu.“ V ďalších nácvikoch si skupiny postupne vymenili svoje úlohy. Rotmajster Gašpár registroval aj nedostatky v činnosti skupiny. Najmä u nových vojakov to bola činnosť v pohybe a manipulácii so zbraňou, ale aj pri samotnom priblížení k budovám. Podľa neho sú však výcvikové možnosti Centra výcviku Lešť ideálne na ich postupné odstraňovanie.

Spokojný zástupca

Spolu s veliteľom rotý útok pozoruje aj zástupca veliteľa levického mechanizovaného práporu major Ladislav Gurský. Až na zopár maličkostí a chýb je spokojný. „Vidím veľkú snahu všetkých skupín čo najlepšie splniť úlohy. Iste, všetko hneď na prvý raz nevychádza celkom podľa predstáv, ale na to je príprava v Centre výcviku Lešť, aby sme postupne odstraňovali chyby a zladžovali činnosť na dosiahnutie spoločného úspechu,“ hovorí major Gurský, ktorý ešte pred časom velil práve tejto rote. „Som rád, že jednotka sa v poslednom období vyprofilovala na nosnú rotu celého útvaru. Bola súčasťou 12. i 13. mechanizo-

< ANKETA >

Príslušníci 3. mechanizovanej rotý levického práporu absolvovali v Centre výcviku Lešť intenzívny 96-hodinový výcvik. Čo si od neho sľubovali a čo im skutočne dal?

Major Ladislav Gurský

zástupca veliteľa práporu:

„Cieľom bolo preveriť pripravenosť príslušníkov rotý na plnenie úloh v náročnom zimnom období. Celý výcvik je smerovaný k februárovej kontrole zladenosti a taktickému cvičeniu, ktoré bude tiež zamerané na boj v zastavanej oblasti. Vyvedenie ukázalo silné i slabšie stránky rotý, dalo nám podnety, na čo sa v nasledujúcom období zamerať, aby taktické cvičenie dopadlo dobre.“

Nadporučík Filip Mahút

veliteľ 3. mechanizovanej rotý:

„Veľmi si vážim odhodlanie a snahu vojakov aj ich veliteľov čo najlepšie plniť úlohy. Napriek tomu, že sa to nie vždy darilo na sto percent. Najmä pre vojakov, ktorí prišli do rotý v posledných dvoch rokoch, to bola veľká škola. Som rád, že skúsenejší im podali pomocnú ruku, poradili čo robiť, ale možno ešte dôležitejšie – čo nerobiť pri plnení úloh.“

Nadrotmajster Martin Moravský

veliaci poddôstojník 3. mechanizovanej rotý:

„Z môjho pohľadu je zmyslom takéhoto 96-hodinového zamestnania ďalej zvyšovať fyzickú a psychickú odolnosť príslušníkov rotý v týchto už zimných podmienkach, keď vonku mrzne. K zvýšeniu ich odolnosti prispelo aj samotné ubytovanie v stanovom tábore. V poslednom období sa nám do istej miery obmenili aj riadiace pozície. Vyvedenie nám preto ukázalo, ako sme na tom v tejto oblasti.“

Rotmajster Roman Žokovan

veliteľ protitankového družstva – veliaci poddôstojník čaty palebnej podpory:

„Jednoznačne to bola previerka reálnych spôsobilostí všetkých, aj v našej čate. Dobrá škola pre starších i mladších. Som rád, že aj na základe tohto vyvedenia môžem spokojne konštatovať, že mám dobrých veliteľov družstiev a ich zástupcov. Či už je to veliteľ mínometného družstva čatár Tomáš Gubrica, alebo zástupca veliteľa protitankového družstva čatár Pavol Pokoracki.“

Rotmajster Peter Gašpár

veliaci poddôstojník 1. mechanizovanej čaty:

„Bola to dobrá výcviková skúsenosť, ktorá nám pre covid už dlhšie chýbala, preto sme ju privítali. V čate máme skúsených i menej skúsených vojakov. Pozorujem, že úroveň prípravy nových sa viditeľne zvýšila. Samozrejme, zázraky sa nedejú zo dňa na deň. Aby sme dosiahli optimálne výsledky, treba ešte veľa nácvikov a ladenia, ale sme na dobrej ceste.“

„S novými vojakmi musia mať velitelia viac trpezlivosti. Viac trvá, kým sa zladia. Ale takýto prístup sa im v konečnom dôsledku oplatí. Rozhodujúce je, že sa chcú učiť a zlepšovať.“

nadporučík Filip Mahút
veliteľ 3. mechanizovanej rotý

vanej práporovej skupiny, dosiahla veľmi pekné výsledky. V rozhodujúcich funkciách sa stabilizoval personál. V súčasnosti rotu vedie nový ambiciózný veliteľ nadporučík Mahút. Jeho jednotka dokazuje správne smerovanie aj v Lešti počas 96-hodinového výcviku.“

Po ukončení útoku major Gurský i nadporučík Mahút s veliteľmi skupín postupne rozobrali pozitíva i nedostatky. Upozorňovali, aby úderná skupina na svoj vstup do budovy nevyužívala hlavný vchod, ale bočné vchody či okná. Aby pri čistení objektu postupovala súčasným čistením miestností na oboch stranách chodby dvoma tímami. Jeden musí zabezpečiť schodisko, kým nie je celé podlažie čisté. Potom skupina pokračuje s čistením ďalších podlaží až do úplného ovládnutia celého objektu. Počas trvania operácie môže veliteľ skupiny na základe zhodnotenia situácie požiadať veliteľa roty o posilnenie zálohou veliteľa. Pri ďalšom nácviku útoku sa už skupiny vyhli väčšine identifikovaných problémov.

Pokrok navidomoči

Veliteľ roty zdôrazňuje, že na Lešti prišli, aby sa celá rota zdokonalila v činnostiach pri boji v zastavanej oblasti, ale aj pri hliadkovaní, ochrane a obrane základne. Podľa neho to nebolo jednoduché, ale postupom času môže konštatovať, že vidieť zlepšovanie. „Pokrok je zrejmý. Cieľ sme splnili. Vidím, že jednotlivé družstvá sa posunuli výrazne vpred. Sú iné, aké boli pri príchode do centra výcviku. Zlepšili sa poznatky aj zručnosti vojakov.“

S výcvikom jednotlivca začali ešte v domácej posádke. Lebo bolo treba najmä nových vojakov v tejto oblasti poriadne precvičiť. Ukázalo sa, že dôraz, ktorý kladli ešte v útvare na prípravu jednotlivca, aby zvládol všetky bojové zručnosti, sa vyplatil. Na tento základ nadviazala v Lešti príprava dvojíc, neskôr štvoríc a napokon celých skupín. Dovtedy rota plnila úlohy ako certifikovaná jednotka predovšetkým v poli v tzv. zelenej taktike. Z pochopiteľných príčin podľa nadporučíka Mahúta nevenovali toľko úsilia bojom v zastavaných oblastiach. Navyše vojaci mali množstvo úloh v súvislosti s protipandemickými opatreniami. „S novými vojakmi musia mať velitelia viac trpezlivosti. Viac trvá, kým sa zladia. Ale takýto prístup sa im v konečnom dôsledku oplatí. Rozhodujúce je, že sa chcú učiť a zlepšovať.“

Veliteľ 3. mechanizovanej roty osobitne oceňuje prácu, ktorú počas vyvedenia odviezol jeho veliaci poddôstojník nadrotmajster Martin Moravský, veliteľ čaty poručík Lukáš Homičko, veliteľ protitankového družstva – veliaci poddôstojník čaty palebnej podpory rotmajster Roman Žokovan či veliaci poddôstojníci mechanizovaných čiat rotmajstri Peter Gašpár a Miroslav Škadra.

Text a foto: Jozef Žiak

F-16 na obzore

Generálporučík Ľubomír Svoboda navštívil vlani na jeseň s ministrom obrany Jaroslavom Naďom Spojené štáty. V meste Greenville sa oboznámili s výrobou taktických lietadiel F-16 pre Ozbrojené sily SR. Z poverenia náčelníka generálneho štábu generála Daniela Zmeka, sa totiž venuje zavedeniu F-16 do výzbroje Vzdušných síl OS SR.

Ak OS SR získali vrtuľníky Black Hawk na základe svojej objednávky takpovediac holé, teda bez výzbroje, ako to bude s F-16?

Keď ste v otázke spomenuli Black Hawk, nedá mi, a vyjadriť sa aj k nim. Všetci dobre vieme, že zdroje na modernizáciu sú limitované a v čase obstarávania týchto vrtuľníkov bola situácia ešte oveľa horšia, ako je dnes. Pripomínam, že UH-60 je viacúčelový vrtuľník a nie je náhradou za bojový Mi-24, ale nahrádza vrtuľníky Mi-17, ktoré sa pomaly blížili ku koncu svojho technického života. Keďže bol k dispozícii obmedzený balík peňazí, vzdušné sily boli postavené pred voľbu: menší počet lepšie vybavených vrtuľníkov alebo viac vrtuľníkov, ktoré budú síce menej vybavené, ale v priebehu služby budú dozbrojené. Vybrali sme si druhú cestu a podľa mňa sme vybrali správne. Máme deväť vrtuľníkov UH-60, ktoré sú schopné plniť celé spektrum úloh vrátane tých v prospech špeciálnych síl či hasenia. Ich počet umožňuje kvalitný výcvik a rozlietanosť posádok. Pracujeme na ich dozbrojení a doplnení výbavy. S finančnou pomocou USA sa nám podarilo objednať ďalšie dva nové vrtuľníky UH-60, ktoré už budú vybavené na veľmi dobrej úrovni.

Čím budú disponovať nové taktické lietadlá F-16?

Ako bojové lietadlá budú mať na palube v podstate najmodernejšie súčasné systémy na vlastnú obranu a, samozrejme, na boj vzduch-vzduch. Pre potreby podpory našich pozemných síl budú vybavené aj zbraňovými systémami vzduch-zem. Súčasťou kontraktu sú dodávky celého spektra neriadenej aj riadenej munície. Takže budú štandardne vyzbrojené a vybavené na použitie v rámci ochrany vzdušného priestoru, podporu pozemných síl, budú schopné plniť úlohy vzdušného prieskumu, komunikovať v utajenom režime medzi sebou navzájom, aj so zemou. Budú mať možnosť tankovania počas letu a schopnosť lietať pri všetkých meteorologických podmienkach počas dňa aj v noci.

Aké podmienky ste stanovili pre budúcich pilotov F-16?

Ozbrojené sily budú disponovať štrnástimi stíhačkami F-16 C/D Block 70. Ich dodanie je naplánované do roku 2024. Aké ťažiskové úlohy budú plniť?

Slovenské stíhacie lietadlá F-16 predovšetkým preberú všetky úlohy spojené s obranou vzdušného priestoru našej republiky, ktoré v súčasnosti plnia lietadlá MiG-29. Ich konfigurácia a výzbroj umožní plniť celú škálu ďalších úloh najmä pri podpore pozemných síl. Budú vybavené systémami, ktoré nám umožnia spoluprácu s partnermi v Aliancii na inej úrovni, než je to v súčasnosti. Pre Vzdušné sily OS SR to bude veľký technologický skok.

Prvých sedem stíhačiek by malo na Slovensko priletieť v roku 2023. Čo všetko v oblasti infraštruktúry treba pripraviť?

Nie je tajomstvo, že letecká základňa Sliač pred príchodom nových lietadiel prejde veľkou rekonštrukciou. Treba si uvedomiť, že s výnimkou dráhy, ktorá bola rekonštruovaná pred desiatimi rokmi, zvyšná infraštruktúra letiska je dávno po lehote životnosti. Dlhodobým zámerom je vybudovať modernú leteckú základňu schopnú plnohodnotne zabezpečiť bezpečnú prevádzku novej leteckej techniky a súčasne garantovať plnenie ďalších podporných úloh v krízových situáciách. Takýto komplexný zámer je

finančne náročný, preto je naplánovaný v niekoľkých fázach na dlhšie časové obdobie. Pred príchodom prvých lietadiel F-16 bude pripravená infraštruktúra, ktorá je bezpodmienečne nevyhnutná na ich bežnú prevádzku. V ďalších obdobiach budú vybudované či rekonštruované objekty spojené napríklad s výcvikom nových pilotov, skvalitnením pracovného prostredia leteckého a technického personálu a podobne.

Nebude nových lietadiel priveľa... alebo primálo?

Táto otázka tu rezonuje, odkedy sme začali uvažovať o obstaraní nových lietadiel. Vyjadriť sa k nej už množstvo expertov aj „expertov“. V ozbrojených silách sme po analýzach dospeli k počtu 14 lietadiel ako k minimálnemu počtu, ktorý zabezpečí ich zmysluplnú prevádzku. Toľko lietadiel prevádzkujú aj naši susedia Česko a Maďarsko. Tento počet generuje dostatok letových hodín na udržanie letovej spôsobilosti potrebného počtu bojových pilotov podľa štandardov bežných vo svete – najmä v krajinách NATO. Takisto nám zabezpečí priebežný výcvik a doplňovanie nových pilotov. Z vlastnej dlhodobej skúsenosti vieme, že keď sme prevádzkovali dvanásť lietadiel MiG-29, dlhodobo sa nám nedarilo plniť ani jeden z týchto parametrov.

Keďže ide o nový projekt s dlhodobým horizontom prevádzky, hlavnou podmienkou na výber leteckého personálu bol vek. Stavili sme na celkom novú generáciu pilotov. Mali sme na to dva dôvody. Prvý bol, že sme vlastne nemali inú možnosť, keďže piloti lietajúci v súčasnosti na lietadlách MiG-29 boli a sú potrební doma na zabezpečenie pohotovostného systému. Druhým dôvodom bolo odporúčanie našich partnerov, ktorí takou konverziou prešli v minulosti. Všetci kandidáti museli ešte doma splniť minimálny požadovaný nálet, prejsť mimoriadne náročnou zdravotnou prehliadkou, výcvikom na centrifúge a splniť požiadavky na ovládanie anglického jazyka.

V čom spočíva ich výcvik?

Výcvik stojí na postupnom zvládnutí širokého spektra cvičení tak, aby po jeho skončení boli noví piloti pripravení na plnenie všetkých úloh, ktoré toto lietadlo umožňuje. Je mimoriadne náročný, pretože zvládnutie všetkých úloh v cudzom prostredí kladie zvýšené nároky na odolnosť našich nových pilotov. Výcvik v USA sa začína jazykovou prípravou, potom piloti pokračujú výcvikom na turbovrtuľovom lietadle, kde sa oboznámi s procedúrami a systémom lietania v USA. Nasleduje výcvik na cvičnom prúdovom nadzvukovom lietadle. Tu si piloti zvykajú na rýchlosť a dostávajú základy lietania v taktických formáciách. Po ukončení prechádzajú na lietadlo F-16. Musia sa s ním naučiť lietať vo dne aj v noci, jednotlivo aj v skupine, používať systémy, a najmä, výzbroj lietadla. V neposlednom rade musia zvládnuť výcvik tankovania počas letu. Znie to možno jednoducho, ale kto má predstavu o leteckom výcviku vie si predstaviť jeho komplexnosť. Najlepší z pilotov absolvujú aj výcvik na inštruktorov. Po ich návrate domov budeme mať k dispozícii kompletné vycvičenú bojovú jednotku.

Aká dlhá je ich očakávaná služba priamo v kokpitoch a aký je technický život lietadiel?

Individuálne bude záležať na každom pilotovi a technickom špecialistovi, ako dlho bude schopný plniť svoje úlohy. Na rozhodnutie zotrvať a vykonávať toto náročné povolanie vplyva veľa faktorov, keďže lietanie na tomto type lietadla je náročné na fyzickú pripravenosť aj psychickú odolnosť. Na začiatok je náš plánovací predpoklad minimálne desať rokov. Čas ukáže. Dodané lietadlá by mali slúžiť v prevádzkyschopnom stave tridsať až štyridsať rokov, pričom na rozdiel od predchádzajúcich typov stíhacích lietadiel ide o bezgenerálový systém prevádzky.

Máme dostatok ďalšieho technického personálu?

Kontrakt obsahuje aj výcvik všetkých potrebných technických špecialistov, ktorí sú nevyhnutní na zabezpečenie prevádzky lietadiel F-16. Tento personál sa v súčasnosti vzdeláva na území Slovenskej republiky, ale postupne bude odchádzať do Spojených štátov na preškolenie, aby sme mali pilotný aj technický personál pripravený keď budeme mať k dispozícii nové taktické lietadlá.

„Zavedením F-16 prispejeme k obranyschopnosti Aliancie a výrazne zvýšime obranyschopnosť Slovenskej republiky.“

Čo bude s MiG-29?

Lietadlá MiG-29 stále plnia úlohy obrany a ochrany vzdušného priestoru Slovenskej republiky ako súčasť systému NATINAMDS – a budú ich plniť až do príchodu nových taktických lietadiel na územie Slovenska. Po dodávke lietadiel F-16 sa stanú prebytočnými a ich ďalší osud ešte nie je definovaný. Samozrejme, do úvahy prichádza aj predaj, ak sa nájde záujemca.

A ich piloti, respektíve ďalší personál?

Musíme si uvedomiť, že fyzický vek pilotov MiG-29 už nevytvára reálny predpoklad ich efektívneho preškolenia na lietadlo F-16. Naším cieľom je však udržať v službe každého kvalifikovaného vojaka. Preto sa budeme usilovať, aby mohli ešte pomerne dlho odovzdávať svoje obrovské skúsenosti mladým adeptom na cvičných prúdových lietadlách. Časť technického personálu v prípade záujmu dostane možnosť preškoliť sa na F-16, zvyšok bude môcť pracovať po preškolení na cvičných lietadlách.

Ak bol pri prevádzke MiG potrebný na základni Sliač desať a viacčlenný technický tím ruského výrobcu, bude to podobné aj pri F-16?

Je všeobecne známe, že od podpísania tzv. abonentnej zmluvy je na leteckej základni Sliač prítomná skupina ruských špecialistov zabezpečujúcich prevádzkyschopnosť lietadiel MiG-29, ktorí realizujú v spolupráci s našim technickým personálom. Pri lietadlách F-16 takýto model technického zabezpečenia nebude. Ich prevádzka bude plnohodnotne zabezpečená technickým personálom Vzdušných síl OS SR, ktorí absolvujú preškolenie v Spojených štátoch – a to je, ako som už uviedol, súčasťou základného kontraktu.

Aké nové spôsobilosti F-16 prinášajú našim ozbrojeným silám?

Ich nové spôsobilosti v značnej miere rozširujú možnosti, ktoré sme schopní využiť pre Ozbrojené sily SR a v prípade potreby aj pre partnerov v NATO/EU. F-16 C/D Block 70 je z pohľadu motora, draku a palubných systémov v porovnaní so staršími verziami nové, so staršími technicky pokročilejšie lietadlo. Medzi nové spôsobilosti patrí najmä rozšírené taktické využitie vyplývajúce z prvkov technológie lietadiel piatej generácie, ktoré má Block 70 na palube. Tiež použitie inteligentnej munície na podporu pozemného vojska, spolupráca s TACP (leteckí navádzači), prieskum bojových zón s možnosťou prenosu i informácií podporným jednotkám v reálnom čase a tankovanie počas letu – a teda zvýšenie času využiteľnosti lietadla vo vzduchu.

Máme už základné kontúry výcviku lietania na F-16 priamo doma na Slovensku?

Pravdaže, po dodávke lietadiel máme aj konkrétnu predstavu leteckého výcviku. Základné čísla o výcviku na Slovensku sú plánované tak, aby piloti spĺňali štandardy náletov pilotov členských krajín NATO. Toto lietadlo nám prvýkrát umožní plnohodnotné zapojenie do akéhokoľvek cvičenia Aliancie, pretože je schopné spolupracovať s najmodernejšími platformami, ktoré majú naši partneri k dispozícii. Takisto náš personál bude mať za sebou, dovoľm si povedať, najkvalitnejší alebo jeden z najkvalitnejších a najkomplexnejších výcvikov, ktoré sú dnes vo svete k dispozícii. Čo sa týka účasti na medzinárodných cvičeniach, našim záujmom bude aktívne sa zúčastňovať na takýchto aktivitách. To nám umožní v praxi prehlbovať interoperabilitu s partnermi a náš personál bude získavať neoceniteľné skúsenosti v podmienkach, ktoré nie vždy sme schopní doma vytvoriť.

Okrem iného aj preto, že ste v rokoch 2013 – 2017 pôsobili v spojeneckom veliteľstve spoločných síl v Brunssume, viete posúdiť, ako je vnímané prezbrojovanie novších krajín Aliancie zo starej sovietskej techniky na tú, ktorá je štandardná v NATO...

Naši alianční partneri chápu naše prezbrojovanie jednoznačne pozitívne. Veľmi citlivo vnímajú každý modernizačný projekt, ktorý nás v konečnom dôsledku približuje bližšie k nim, umožňuje nám vyššiu úroveň spolupráce a integrácie síl. Čo je dôležité: tak ako prispievame k obranyschopnosti Aliancie ako celku, zavedením novej modernej techniky výrazne zvyšujeme obranyschopnosť Slovenskej republiky.

Zhovárал sa: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

TÉMA

7. 12. 2021: slávnostné odovzdanie operačnej úlohy medzi 5. a 6. rotáciou slovenských vojakov v eFP

Slovenská trikolóra na lotyšskom nebi

„Zažili sme tu najstudenšiu zimu, akú si Lotyši nepamätajú, ako aj najteplejšie leto za posledných sto rokov, plus dlhé týždne boja s covidom, a to všetko pri plnom výcvikovom nasadení. O to viac som na svojich vojakov hrdý, odchádzame so vztýčenou hlavou,“ seabedome uviedol 7. decembra po záverečnom nástupe 5. rotácie slovenských vojakov v misii eFP v Lotyšsku veliteľ slovenských delostrelcov major Michal Németh.

Pôvodne šesťmesačná rotácia, ktorá napokon kvôli okolnostiam trvala rok, ukázala, že naši delostrelci patria k elite ozbrojených síl, a to aj v medzinárodnom porovnaní,” potvrdil veliteľ Pozemných síl OS SR genmjr. Ivan Pach, ktorý si v sprievode veliteľa 2. mechanizovanej brigády Prešov brigádneho generála Slavomíra Verčimáka, zástupcu veliteľa Strategického centra krízového manažmentu GŠ OS SR plukovníka Radoslava Mašlanku a slovenského veľvyslanca v Rige Ladislava Babčana najskôr na základni v Adaži vypočuli slová uznania na našu odchádzajúcu 124-člennú jednotku od veliteľa mechanizovanej brigády Lotyšských ozbrojených síl plukovníka Sandrisa Gaugersa a veliteľa bojovej skupiny eFP (Enhanced Forward Presence – Predsunutá prítomnosť) v Lotyšsku, kanadského podplukovníka Johna Bensona.

Striedanie prišlo po ceste

„Keď sme sem 3. decembra 2020 odlietali, veril som, že to bude len o výcviku. Vystriedali sme slovenskú mechanizovanú rotu, ako delostrelci sme so samohybnými húfnicami nahradili kanadskú batériu, ktorá mala len ťahané delá. No stihli sme urobiť new weapon on the ground – teda predstavenie Zuzany, a od Vianoc začali platiť prísne opatrenia. Boli sme na niekoľko mesiacov bez možnosti opustiť po službe základňu, v karanténe len v izbách sme boli dva týždne vo februári,“ vrátil sa o rok späť mjr. Németh. No a po dvanástich mesiacoch sa nikto z jeho kolegov netajil tým, ako bol rád, že striedanie už bolo na ceste. Obrazne – aj doslova.

Vráťme sa preto najskôr späť k sobote 27. novembra 2021, keď do Lotyšska vyrazila z michalovského 21. samohyb-

28. 11. 2021: Tankovanie Zuzán 2 so záujmom poľskej verejnosti

ného delostreleckého oddielu (shdo) kolóna nových deviatich samohybných kanónových húfníc Zuzana 2. S cieľom vystriedať svoje približne o dvadsať rokov staršie predchodkyne Zuzany 2000. „Pred našimi vojakmi je najdlhší presun ťažkej bojovej techniky po vlastnej osi v histórii našich ozbrojených síl. No a ak mali Michalovčania s novými húfnicami od začiatku jesene naozaj krátky čas na ich implementáciu do výcviku, s takýmto presunom nemajú skúsenosti už vôbec. Takže tých 1 300 kilometrov bola úvodná výzva pre vodičov aj stroje. Bude však oveľa lepšie, ak budú Zuzany v eFP pravidelne cvičiť, ako keby sme sa mali tešiť len z toho, že nám stoja v kasárňach.“ lúčil sa s kolónou na slovensko-poľských hraniciach genmjr. I. Pach. Aj on pritom vedel, že stačí, aby ktorákolvek zo Zuzán pri prejazdoch mestami či dedinami trebárs ohla hlavňou semafor, alebo, hoci aj nezavinene do nej niekto narazil. Naši vojaci budú mať o publicitu postarané. Trasa totiž ani zďaleka nevedla po diaľ-

niciach. Lenže, kto sa bojí, nesmie ísť do lesa...

„Prejazdy sme kvôli rozmerom a hmotnosti Zuzán veľmi starostlivo konzultovali s partnermi v Poľsku, Litve aj Lotyšsku,“ potvrdil kapitán Peter Kvočkuliak zo 701. centra vojenskej dopravy Ozbrojených síl SR. Samozrejme, trasu si v rámci rekognoskácie aj so svojim kolegom nadrotmajstrom Viliamom Uhrínekom týždeň pred štartom Zuzán prešiel osobne. Bez toho by to nešlo. Všetky tie križovatky, kruhové objazdy či mosty boli priveľké riziko. „Ono je to tak, že napokon každý vidí iba samotnú prepravu. Či už po vlastnej osi, železnicou, alebo letecky. No málo kto si vie predstaviť tie stovky aj tisícky telefonátov či mailov pred tým. Od zabezpečenia diplomatických povolení a národného sprievodu zo strany tej-ktorej krajiny, cez trebárs zabezpečenie parkovania vo vojenských priestoroch až po tankovanie, ubytovanie či stravovanie,“ poznamenal kpt. Kvočkuliak. „Keď už máte všetko do detailov naplánované a schválené a vtedy

Bizóny z Adaži

Veliteľ palebnej batérie 5. rotácie Ozbrojených síl SR v operácii Enhanced Forward Presence kapitán Tomáš Quecke prevzal na záverečnom slávnostnom nástupe v Adaži z rúk veliteľa bojovej skupiny eFP v Lotyšsku, kanadského podplukovníka Johna Bensona, symbolickú vlajocku s logom bojovej skupiny a nápisom Bison, čo bolo symbolické pomenovanie slovenských delostrelcov. Na hrudi už má medailu veliteľa lotyšských pozemných síl Za zásluhy III. triedy, ktorú mu odovzdal ako jedinému spomedzi našich vojakov plukovník Sandris Gaugers, veliteľ lotyšskej mechanizovanej brigády dislokovanej v Adaži.

Mjr. Michal Németh a jeho zástupkyňa kpt. Jana Pastorčáková

príde zmena, tak to hlavne pre partnerov býva bingo. No zatiaľ sme vždy zvíťazili," pousmial sa nrtm. Uhrínek.

A ešte otázka, ako cestovala do Lotyšska technika predchádzajúcich rotácií: „Zabezpečovali sme ju vlakovými transportmi," spomenul si kpt. Kvočkuliak

Zuzana ako symbol

„Kanaďania ako vedúci národ našej bojovej skupiny v Lotyšsku disponujú predovšetkým mechanizovanou jednotkou a logistami. Taliani, Španieli a Poliaci majú najmä tanky. Česi mali prvých šesť mesiacov roku 2021 mýnomety, ktoré nahradili ženisti," ozrejmil mám približné zloženie spojencov v Adaži major Michal Németh. „Čierna Hora a Slovinci vyslali prieskum, Albánsko má EOD a my Slováci delostrelectvo," dodal. V celkovom vyjadrení má eFP v Lotyšsku približne 1300 vojakov.

„Samozrejme, nejde o žiadnu bojovú operáciu, eFP je výcviková misia, v ktorej svojou prítomnosťou deklarujeme pripravenosť brániť záujmy NATO," konštatoval plukovník Radoslav Mašlanka, zástupca veliteľa Strategického centra krízového manažmentu GŠ OS SR. Slovenské vojenské jednotky, ktoré sú vysielané mimo nášho územia, dňom prekročenia štátnej hranice prechádzajú pod kompetencií veliteľstva, ktoré ich na vyslanie pripravovalo, do podriadenosti SCKM. Ide o komplexnú personálnu, finančnú, logistickú či disciplinárnu právomoc, pričom operačné riadenie je v zodpovednosti veliteľa medzinárodnej operácie, v tomto prípade eFP. „Je to naše prvé pôsobenie delostreleckej jednotky mimo územia SR v situácii, keď potrebujeme posilniť nášho partnera v Aliancii vo vzťahu k aktuálnym hrozbám. Región Pobaltia im môže čeliť najmä po roku 2014, keď Rusko anek-

tovalo Krym, ako aj vzhľadom na vývoj situácie na východnej Ukrajine," dodal plk. Mašlanka.

„Či je to politická elita, alebo ostatní občania, väčšina obyvateľov Lotyšska je nadšená a veľmi si prítomnosť vojakov eFP vo svojej krajine váži. Zároveň bez prehánania možno povedať, že Slovensko je jedným z garantov bezpečnosti Lotyšska a v širšom vnímaní spolu s ostatnými aliančnými krajinami aj regiónu Pobaltia," dodal veľvyslanec L. Babčan. Spomenul, že s našimi vojakmi úzko spolupracuje od roku 2018, keď nastúpil do funkcie a keď prišla prvá rotácia: „Bol som naozaj príjemne prekvapený, akú profesionálnu, ľudskú, spoločenskú a jazykovú úroveň mali všetci doterajší slovenskí velitelia, ktorých som tu za ten čas zažil. No týka sa to aj ďalších. Len čo sa skončí covid, tak spolu s príslušníkmi slovenských ozbrojených síl obnovíme aj návštevy v regiónoch či rozhovory so študentmi tak, ako sme ich realizovali v predcovidovom období. Aby vedeli viac o eFP, ako aj o Slovensku. Naše rezorty diplomacie aj obrany tu pracujú pod jednou zástavou." Veľvyslanec tiež uviedol, že domáci veľmi dobre vnímali a prijali príchod Zuzán 2000. „Poviem otvorene, zaujali ich schopnosti a aj ich robustnosť, takže sa napokon za posledný rok stali akoby symbolom vojenskej prítomnosti NATO v Lotyšsku," podčiarkol veľvyslanec Babčan. Veliteľ major Németh s ním nemohol nesúhlasiť. Fotografie Zuzán bolo vidieť na viacerých miestach základne. Nehovoriac o tom, že delostrelectvo je v iných armádach možno ešte populárnejšie, ako u nás. „Všetci sa o tom mohli presvedčiť 4. decembra nadržanom, keď vlni aj tento rok vojaci najmä z krajín od Stredozemného mora zobudili základňu v Adaži poriadnou paľbou delobuchov," spomenul kapi-

Slováci v Lotyšsku

Uznesenie NR SR č. 1164 zo 16. mája 2018 dalo mandát na vyslanie príslušníkov Ozbrojených síl SR v rámci Posilnenej predsunutej prítomnosti NATO do Lotyšskej republiky (Enhanced Forward Presence, Latvia), Litovskej republiky, Estónskej republiky a Poľskej republiky a vyslovilo súhlas s vyslaním 152 profesionálnych vojakov do priestoru pôsobenia. NATO posilnilo svoju prítomnosť vo východnej časti Aliancie prostredníctvom štyroch mnohonárodných bojových skupín v Estónsku, Lotyšsku, Litve a Poľsku. Tieto bojové skupiny na čele so Spojeným kráľovstvom, Kanadou, Nemeckom a Spojenými štátmi demonštrujú pevnosť mnohonárodného transatlantického puta pripraveného na boj. Ich prítomnosť dokazuje, že útok na jedného spojencu bude považovaný za útok na celú Alianciu. Bojové skupiny NATO sú súčasťou najväčšieho posilnenia kolektívnej obrany NATO v súčasnosti.

Rok predtým

Slovenskí vojaci pôsobili v krajine na pobreží Baltu ešte rok predtým. Dovedna 149 vojakov plnilo úlohy v rámci výcvikovej misie Štefánik od 1. marca do 26. júna 2017. Vyslaním vojakov Slovensko splnilo

Jar 2017: Slováci sa zoznamujú s Lotyšmi

svoj záväzok zo summitu NATO vo Varšave v roku 2016, pričom išlo o spoločnú iniciatívu krajín V4. Na rotačnom princípe vojaci z Českej republiky plnili úlohy prvé tri mesiace roku 2017 v Litve, nasledovali ich slovenskí vojaci v Lotyšsku, maďarskí v treťom štvrtroku a poľskí vo štvrtom. Slovenský príspevok pozostával najmä z príslušníkov levičského mechanizovaného práporu, doplnený o ďalšie útvary najmä topolčianskej mechanizovanej brigády. Súčasťou účelovej skupiny Štefánik boli aj príslušníci čaty opráv a prepravy z martinského opravárenského práporu a hlohovského práporu Logistiky.

Martinčania

Prvý slovenský kontingent v rámci Posilnenej predsunutej prítomnosti NATO v Lotyšsku začal svoje úlohy plniť 3. júla 2018, keď jeho veliteľ major Vladimír Moško vyhlásil začiatok plnenia operačných úloh. Technika kontingentu odišla zo Slovenska 29. júna vlakovým transportom, personál a ďalší materiál bol transportovaný letecky.

Výcvik v zime 2021: Zuzany 2000 pred cvičnými strelbami

tán Simon Czap. Prečo? „Veď bolo svätej Barbory, patrónky delostrelcov,“ vysvetlil vojenský duchovný, ktorý v spolupráci s vojakmi aj s ekumenickou pastoračnou službou v ozbrojených silách organizoval v priebehu roka viackrát humanitárnu pomoc v prospech lotyšského Červeného kríža.

Smelosť našich Bizónov

„Polročné rotačné obdobie je v eFP rozdelené do troch častí. Tá prvá je o tom, že jednotky sa spolu zosúladiu, integrujú. Vrcholom tejto časti je certifikačné cvičenie. Bolo to asi našich najnáročnejších osem dní. Aj preto, lebo na prelome februára a marca tu teplota klesala pod mínus dvadsať,“ definoval postupnosť výcviku mjr. Németh. Pokračoval: „Druhé výcvikové obdobie je zamerané na udržanie spôsobilostí a doladenie toho, čo nebolo správne, respektíve celkom nekorešpondovalo s požiadavkami

veliteľa. To tretie obdobie je vlastne posledný mesiac, ktorý okrem bežného výcviku sprevádzajú rôzne športovo-branné súťaže a viaceré podujatia na to, aby sa posilnila naša spolupatričnosť aj na kamarátskej úrovni. Preto žiadne podujatie alebo preteky nesmú byť iba na národnej úrovni. Vždy sú prístupné aj ostatným,“ dodal veliteľ, ktorý odišiel domov na dovolenku ako posledný zo všetkých vojakov a ktorého zástupkyňa kapitánka Jana Pastorčáková bola v rámci národných kontingentov v eFP funkčne najvyššie postavená dôstojníčka. „Keďže sme v operácii ostali celý rok, absolvovali sme výcvikové cykly. Pravdaže, celkom rovnaké neboli. Napríklad v prvom polroku sme úzko spolupracovali s českou mínometnou batériou, ktorú potom vystriedali českí ženisti,“ porovnála kpt. Pastorčáková.

„Garantovali sme, že musíme byť pripravení v akomkoľvek čase brániť vy-

členený priestor. Dokázali sme to, ale musím povedať, že najmä logistické zabezpečenie čo do dodávky náhradných dielcov by sa do budúcnosti malo podstatne zlepšiť,“ bez okolkov zdôraznil veliteľ našej palebnej batérie kapitán Tomáš Quecke. Veľmi dobre vie, že napríklad pri obrovských mrazoch trpela na dvadsaťročných Zuzanách najmä hydraulika. Jedným dychom však pochválil ich obsluhu, ktoré sa snažili opravovať poruchy svojpomocne. Zároveň ocenil vedúceho logistu nadporučíka Adama Hriňa, ktorý robil všetko možné aj nemožné pre to, aby potrebné veci doslova vydoloval aj spod zeme. „Veľakrát sme čarovali, klobúk dole, ale systém si vybudujeme funkčnejší,“ zhrnul situáciu kpt. Quecke, jeden z najrešpektovanejších Slovákov v medzinárodnej vojenskej komunite v Adaži. A prečo mal nad svojím stolom zavesený symbol mocného bizóna. „Je tu tradíciu, že svoje pomenova-

Kontingent pozostával predovšetkým z vojakov martinského mechanizovaného práporu, doplnených o ďalších príslušníkov OS SR a v mieste určenia plnil úlohu do konca roku 2018. Vystriedali ho na ďalšieho polroka tak isto príslušníci martinského mechanizovaného práporu pod velením podplukovníka Rudolfa Ďurníka. Spoločne so slovenskými vojakmi plnili úlohy v mnohonárodnej bojovej skupine pod kanadským velením v Lotyšsku aj príslušníci Ozbrojených síl Albánska, Českej republiky, Poľska, Slovinska, Španielska a Talianska.

Nitrančania

V polovici roka 2019 prevzali od Martinčanov štafetu príslušníci nitrianskeho mechanizovaného práporu. Najskôr pod velením majora Ivana Petrika a koncom roka sa stal veliteľom ďalšieho nitrianskeho kontingentu major Gabriel Janovics. Vzhľadom na protipandemické opatrenia súvisiace s Covid-19 sa však táto misia predĺžila z polročnej na ročnú.

Delostrelci

Koncom roka 2020 pôsobenie mechanizovaných jednotiek v Lotyšsku vystriedalo vyslanie vôbec prvej delostreleckej jednotky do zahraničnej misie v histórii našich ozbrojených síl. Príslušníci palebnej batérie michalovského samohybného delostreleckého oddielu (od 1. novembra 2021 21. samohybného delostreleckého oddielu) plnili v Lotyšsku úlohy 155 mm samohybnými kanónovými húfnicami Zuzana pod velením majora Michala Németha. Po ročnom pôsobení ich v decembri 2021 vystriedala ďalšia rotácia z michalovského útvaru pod velením majora Petra Jankaja. Na rozdiel od svojich predchodcov však už majú k dispozícii novo zavedené 155 mm samohybné kanónové húfnice Zuzana 2. V rámci tejto spomínanej rotácie sa uskutočnil aj historický, takmer 1300-kilometrový cestný presun palebnej batérie zo Slovenska do Lotyšska. Okrem presunu si príslušníci rotujúcej batérie mali možnosť preveriť svoje spôsobilosti v rámci súčinnosťného výcviku s delostreleckou jednotkou 15. mechanizovanej

Výcvik v lete 2021, slovenský vyslobodzovací tank pomáha americkému kolegovi

brigády Ozbrojených síl Poľskej republiky vo výcvikovom priestore Orzysz (Poľsko) a delostrelcami z USA.

Aktuálne v rámci eFP v Lotyšsku pôsobí 11 príslušníkov OS SR v prvku velenia, v delostreleckej batérii 89 príslušníkov OS SR a spolu 23 príslušníkov OS SR v jednotlivých podporných prvkoch OS SR. Spolu – 135 profesionálnych vojakov OS SR.

Text: Jozef Žiak

Foto: archív operácie, autor

Záverečný slávnostný nástup našich delostrelcov v Adaži

nie má kompletná rotácia v rámci celého eFP. Boli sme Valiant, teda smelí. No a v rámci bojovej skupiny má svoj symbol tiež každá národná jednotka. Kanaďania mali býka, poľskí tankisti škorpióna a my sme si zvolili zubra. Lenže Kanaďania zubra nepoznajú, pre nich je to bizón, preto sme sa stali Bizónmi.“

Svadba, včely, deti, úlohy

„V októbri 2021 som sa mala vydávať, ale keď prišiel rozkaz o predĺžení misie, svadbu sme preložili na február. No a teraz trpím, či ju po návrate domov neodložíme pre covid aj druhý raz,“ pokrčila plecami poručíčka Marta Fedorková z logistiky. Manželka rotmajstra Mareka Šutku z operačného oddelenia sa zase doma popri dvoch deťoch musela nečakane starať celý rok aj o manželove včely. „Veľké uznanie si zaslúžia všetky naše rodiny. Najmä to predĺženie misie na rok bolo nečakané, ale služba je služba,“ stroho konštatoval mjr Németh, ktorý zároveň vysoko ocenil húževnatosť a ukázkovo vojenské vystupovanie

svojich vojakov. „Iste, kvôli rodinnej situácii sme niekoľkých našich príslušníkov vystriedali, dvaja išli domov zo zdravotných dôvodov, na jeseň bolo zopár stiahnutých pretože odmietli povinné očkovanie, ale takmer všetci dokázali pri zdvojnásobení úloh v zahraničí svoje odhodlanie a disciplinovanosť,“ dodal s neskrývanou hrdosťou.

Trikolóra na nebi

„V našom novom 135-člennom kontingente sme obsadili všetky funkcie, ale treba mať na zreteli aj to, že sme jediný delostrelecký oddiel na Slovensku a personál v rámci našej odbornosti je limitovaný. Tiež času na oboznámenie s novou technikou nebolo veľa, ale verím, že to dokážeme,“ povedal s odhodlaním veliteľ už aktuálnej rotácie delostrelcov v eFP major Peter Jankaj. „Batérie sme mali donedávna v Michalovciach iba dve, tú tretiu sme začali budovať až na jeseň,“ vysvetlil situáciu veliteľ 21. shdo Michalovce podplukovník Marek Uchaľ. „Nebudem zľahčovať

situáciu, takže aj keď sú kľúčové pozície v novej rotácii z delostreleckého oddielu, ďalší personál, najmä obslužné funkcie, sme dopĺňali aj z iných útvarov ozbrojených síl. Delostrelcov je skrátka nateraz málo, sú špecifickí, ale som presvedčený, že sa s úlohami v Lotyšsku, ako aj doma popasujú statočne,“ konštatoval počas odovzdávania funkcií v Adaži veliteľ 2. mechanizovanej brigády Prešov brigádny generál Slavomír Verčimák. Tiež avizoval: „Rátame s tým, že delostrelcov budeme mať v eFP minimálne do roka 2023, preto je dôležité, aby sme v shdo čím skôr poskladali tretiu batériu a zároveň pokračovali v nasadení v Lotyšsku. Vojaci tu majú vynikajúce výcvikové príležitosti, je o nich veľmi slušne postarané a skúsenosti, s ktorými prichádzajú domov, sú na vy-nikajúcej úrovni.“

„V rozvoji delostreleckých spôsobilostí budeme určite pokračovať, čo súvisí aj s tým, že dostaneme ďalšie Zuzany 2. Popri podpore súčasného personálu a získaní mladých perspektívnych ľudí sa to týka tiež rozvoja parkovacích a opravárenských kapacít a využitia takých výcvikových príležitostí, akou je naša účasť v operácii eFP,“ potvrdil po slávnostnom nástupe generálmajor Ivan Pach. „Keď vidím, čo tu dokázali, som na nich hrdý,“ dodal po tom, ako Zuzany vystrelili salvu, po ktorej zostala na lotyšskej oblohe visieť vo vzduchu slovenská trikolóra. „Oceňujem, že zo strany veliteľa to nebolo o nejakom zahmlievaní, ale keď mal problém či požiadavku okamžite telefonoval a veľmi si vážim morálnu silu celej jednotky, ktorá po roku služby 10. decembra pricestovala v poriadku domov,“ s uspokojením zhrnul veliteľ SCKM brigádny generál Tibor Králik, pôvodnou odbornosťou delostrelec.

< ANKETA >

Zuzany 2 bez nehody

Deväť húfníc Zuzana 2 riadila bez nehody a zaváhania z Michaloviec až do 1 300 kilometrov vzdialeného lotyšského Adaži deviatka vodičov, z ktorých najstarší Štefan Pavur má 49 a najmladší Jozef Tabaka 27 rokov. Spýtali sme sa ich, ako dlho jazdia v uniforme a čo je pre nich popri anjelovi strážnemu na cestách najdôležitejšie.

Desiatnik Jozef Svoboda:

„Na Zuzane jazdím dve desaťročia, odkedy prišla do ozbrojených síl ich prvá verzia. Stretával som sa s počiatkovými problémami, na Lešti som aj párkrát zapadol, ale tak sa zbierajú skúsenosti a teraz už mám Zuzany takpovediac v krvi. Za volantom musí absentovať pocit, že som najlepší vodič na svete, treba mať rešpekt k mašine, pokoru a – byť tiež kamarát s anjelom strážnym.“

Desiatnik Jozef Tabaka:

„V ozbrojených silách jazdím päť rokov, od Landrovera cez vétriesku a Tatru až po Zuzanu. Na cestu pre šťastie mi manželka dala naše fotky z randenia, aj zo svadby, plus ruženec. Vždy sa pred cestou pomodlím a dôležité je, aby som bol oddychnutý aj predvídaj.“

Čatár František Popovič:

„Na vojenských vozidlách som jazdil v podstate tri roky non-stop keď som bol desiatnik, v aktuálnej hodnosti a v pozícii veliteľa družstva už je toho menej, hoci počas misie sa vraciam za volant. Pre mňa je okrem všetkého iného ťažiskové, aby som bol pred cestou odpočinutý a aby som mal istý komfort na oddych aj na jazdu.“

Bojová skupina odvážnych

John Benson vyrastal v Toronte, v kancelárii mu visí dres tamojších hokejových Maple Leafs, v detstve obdivoval bratov Šťastných. V druhom polroku 2021 ako veliteľ bojovej skupiny eFP v Lotyšsku v hodnosti podplukovník velil aj slovenským vojakom.

Mohli by predstaviť vašu bojovú skupinu a jej úlohy?

Prítomnosť našej aliančnej bojovej skupiny v Lotyšsku a celej eFP je demonštráciou kolektívneho obranného odhodlania v oblasti Baltského mora. Naším poslaním je v prípade potreby zabrániť akýmkoľvek variantom agresie proti lotyšskému obyvateľstvu a v celom kontexte pFP ide o severovýchodné kridlo NATO. Naša bojová skupina v Lotyšsku má približne 1 300 vojakov a pomenovanie Valiant, teda odvážny či smelý. Patria do nej vojaci z Albánska, Českej republiky, Slovinska, Španielska, Talianska, Poľska, Čiernej Hory, Slovenska a Kanady. Budeme mať aj Severné Macedónsko, ktoré sa pripojí k tímu v roku 2022.

Aké úlohy plnia slovenskí delostrelci?

Ich príspevok je pre našu misiu v Lotyšsku nevyhnutný, tak ako je delostrelectvo dôležité v každom konflikte. Umožňuje nám účinnejšie demonštrovať

obránný postoj a v prípade konfliktu poskytuje bojovej skupine variabilnosť manévrovania pri plnení obranných úloh. Predovšetkým sme tu však aktuálne na to, aby sme ukázali, že vieme spolupracovať, že dokážeme zladíť svoje bojové schopnosti, ktoré nám umožňujú plniť zadané úlohy.

V čom sú naši profesionáli dobrí a v čom majú rezervy?

Slovenskí vojaci na mňa urobili veľký dojem na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach. Najmä v oddanosti svojmu poslaniu a ochote spolupráce s ostatnými. Sú tiež veľmi fyzicky zdatní a aktívne sa integrujú do všetkého. Či už je to výcvik, ale aj športové a iné aktivity mimo služby. Je to veľmi sympatické a je to opäť o spomenutej ústretovosti k spolupráci. Jednou z výziev, ktorá nie je len pre slovenských vojakov, ale pre všetkých, je najmä na nižších či základných pozíciách jazyk. V bojovej skupine máme iba minimum vojakov, pre ktorých je angličtina rodným jazykom. Vráťane nás, Kanadčanov, pretože značná časť jednotky pochádza z frankofónnej oblasti. Takže každý tu má skvelú príležitosť navzájom sa spoznať a priučiť sa po anglicky.

Ako vnímate systém Zuzana?

Zuzana je skvelá platforma na podporu toho, čo robíme a prečo tu sme. Je vysoko mobilná a veľmi efektívna v plnení

palebných úloh. Za ešte dôležitejšie považujem profesionalitu a zladenosť jednotiek, ktoré delostrelecké systémy obsluhujú a riadia palbu. Patria medzi najlepšie, aké som v oblasti delostrelectva videl v ktorejkoľvek krajine, kde som v priebehu svojej dvadsaťjedenročnej vojenskej kariéry slúžil alebo kde som bol na cvičení. Prichádzajúca Zuzana 2 bude nepochybne opäť veľmi dobrá platforma s kvalitnými službami, ktorá dokáže reagovať ešte rýchlejšie, presnejšie a účinnejšie, čo je v kontexte nášho obranného postoja veľmi dôležité.

Aké výzvy čakajú vašu bojovú skupinu?

Budú ich plniť už moji a naši nasledovníci, pretože po polročnej rotácii sa vraciam do Kanady. Začne sa nový polročný výcvikový cyklus a opäť najväčšou výzvou bude spojiť odhodlanie a profesionalitu vojakov z jednotlivých armád do jedného celku a s rovnakým úsilím. Budú sa zavádzať a overovať ďalšie spoločné postupy, ktoré budú fungovať ešte lepšie, pričom už my sme videli v rámci našej spolupráce oveľa menej problémov, ako keď sa pred piatimi rokmi eFP rozbiehal. Výzvou bude tiež pokračujúci covid, s ktorým sa musíme vyrovnávať. Máme však šťastie, že všetci vojaci v našej bojovej skupine sú očkovaní, čo nám mimoriadne pomáha pri výkone práce.

Tému pripravil: Pavol Vitko

Foto: autor a eFP

Desiatnik Marian Polakovič:

„Vodičák som si robil ešte ako branec pred základnou vojenskou službou v roku 1992 a v ozbrojených silách najdlhšie, celé dve desaťročia, som riadil hlavne pásovú techniku. Najdôležitejší za volantom je rozum, keby ho využíval každý, všetko je v poriadku.“

Desiatnik Milan Žeco:

„V uniforme šoférujem siedmy rok, tri roky riadim Zuzanu a v Lotyšsku som už bol desať mesiacov tiež na Zuzane. Na cestách niektorí vodiči vedia pochopiť, že sme nadrozmerné vozidlá a prispôsobia svoju jazdu, s inými je to horšie a musíme rozmýšľať za nich. A pozor si musíme dávať na hlavu, aby sme v ostrých zákrutách nezachytili stĺpy alebo dopravné značky.“

Desiatnik Igor Krišo:

„Z ťažkých vozidiel som za tých osem rokov popri tatrovkách a Zuzanách riadil napríklad aj mostný tank či odminovací tank Belarty. Za volantom je dôležité sústrediť sa, byť svieži, dávať pozor na únavu a predvídať reakcie iných.“

Desiatnik Csaba Pavliščák:

„Za to desaťročie som v službe sedel za volantom azda každý deň a okrem pásovej techniky som riadil takmer všetko. Treba byť stále pozorný, najmä v zlom počasí a v tme. Je rozdiel riadiť tridsať ton alebo bicykel.“

Desiatnik Tomáš Kužma:

„Za päť rokov čo šoférujem v armáde som išiel klasickým postupom od Landrovera cez nákladiaky až k Zuzane. Pre mňa je hlavnou motiváciou, že sa chcem živý a zdravý vrátiť domov k rodine a neublížiť iným, ani technike. No a tiež nosím so sebou ruženec.“

Desiatnik Štefan Pavur:

„Vodičák mám od osemnástich, za sedemnáť rokov som sa ako vodič v armáde prepracoval od UAZ-u cez nákladiaky a autobus až ku Zuzane – a zatiaľ, našťastie, bez nehody. Najdôležitejšia je pokora, predvídateľnosť a vždy je lepšie prísť do cieľa hoci pomalšie, ale bezpečnejšie.“

Chieftain

Matka dnešných samohybných húfníc

Cesty konštrukcií obrnených vozidiel sú nevyspytateľné. Prapôvod britských tankov studenej vojny možno vysledovať až do začiatku 30. rokov do USA. Pikantné je, že do Británie sa základná idea podvozka dostala okľukou cez Sovietsky zväz.

Britská armáda prišla v 30. rokoch minulého storočia s kategóriou tzv. krížnikových tankov. Malo ísť o ľahko pancierované a ľahko vyzbrojené, ale veľmi rýchle stroje, ktorým mala ich mobilita umožňovať prekvapujúce obchvatné manévry. Prvé typy Cruiser Mk I a Mk II však mali veľa nedostatkov. Okrem mnohých zraniteľných miest, ktoré mohli konštruktéri vyriešiť balisticky lepšie, mali aj mechanické problémy. Pásky sa zošmykávali z podvozka, čo zásadne ovplyvňovalo mobilitu tankov.

Vtedy Britom padli do oka podobne koncipované sovietske tanky série BT, ktoré sa s ľahkosťou rýchlo pohybovali terénom. Sovieti využili podvozkový systém amerického konštruktéra Johna Waltera Christieho. Ten využíval veľké dvojité pojazďové kolesá, ktoré boli namiesto bežných listových pružín tlmené horizontálnymi pružinami ukrytými medzi dvoma bočnými pancierovými plechmi. Briti však z pochopiteľných dôvodov nechceli osloviť Sovietsky zväz a tak sa tiež obrátili na USA, kde zakúpili jeden exemplár Christieho tanku a licenciu na jeho podvozok. Použili ho na ľahkých strojoch Cruiser Mk III a Mk IV a potom aj na sérii tankov vyrábaných už

počas druhej svetovej vojny – Crusader, Covenant, Centaur, Cromwell a Comet. Pre nás je zaujímavé, že Crusadery aj Cromwelly používali tiež československí tankisti v Británii. Na tých druhých sa vrátili do vlasti, a tak sa Cromwelly stali aj súčasťou obnovennej povojnovej československej armády.

Úspešná konštrukcia

Samozrejme, koncepcia sa menila podľa podmienok na bojisku a tanky tejto krížnikovej kategórie v tom čase už dávno nemali ľahký pancier a výzbroj. Comet mal napríklad kanón kalibru 76,2 mm a maximálnu hrúbku panciera 102 mm.

Jeho ďalším vývojom vznikol tank Centurion, ktorý patrí k najúspešnejším povojnovým konštrukciám. Do služby vstúpil v roku 1945 a vo výrobe sa udržal až do 60. rokov. Pri jeho vývoji kladli dôraz najmä na odolnosť. Nový tank mal vydržať zásah z obávaného nemeckého kanóna kalibru 88 mm. Rýchlosť už nebola prioritou, no manévrovacie schopnosti mali ostať aspoň na úrovni Cometu. Podvozok ostal vizuálne takmer nezmenený, s veľkými dvojitémi pojazďovými kolesami – len ich počet sa zvýšil z piatich na šesť. Dôležitá zmena nastala vnútri podvozka – vertikálne pružiny systému Christie nahradilo horizontálne pruženie. Hrúbka

Chieftain v Západnom Berline

panciera bola od 51 do 152 mm. Výzbroj sa postupne menila – pôvodný kanón 76,2 mm nahradila najskôr zbraň kalibru 84 mm a neskôr špičkový kanón L7 kalibru 105 mm.

Centurionov vyrobili dovedna vyše 4 400 kusov v trinástich základných verziách. Počet ďalších čiastkových modifikácií je oveľa vyšší. Okrem Británie ich používalo ďalších osemnásť štátov, z ktorých mnohé si vyvinuli vlastné úpravy. Jedinou krajinou, ktorá ich používa dodnes v pôvodnej úlohe, je Juhoafrická republika, ktorá má vo výzbroji vlastnú verziu Olifant. Jordánsko a Izrael používajú Centuriony zbavené veží a prestavané na ťažké obrnené transportéry.

Centuriony sa tiež veľakrát objavili na horúcich bojiiskách studenej vojny. Ako prvá ich nasadila Británia počas Kórejskej vojny a potom v roku 1956 počas Suezskej krízy. India ich použila vo vojnách s Pakistanom v roku 1965 a 1971. Izrael ich nasadil v Šesťdňovej vojne (1967), Jomkipurskej vojne (1973) a v Libanone (1982). JAR použila svoje tanky vo vojne s Angolou.

Zaujímavý je osud jedného z austrálskych Centurionov. Ten začiatkom 50. rokov poslužil pri atómových testoch. S naštartovaným motorom ho nechali stáť necelých 500 metrov od epicentra výbuchu so silou 9,1 kt. Tlaková vlna ho o kúsok posunula a povrch tanku bol silno poškodený – antény a iné drobnosti zmizli a bočné plechy podvozka skončili odtrhnuté o 200 metrov ďalej. Motor tanku po výbuchu síce napodiv nezhasol, posádka by však náraz tlakovej vlny neprežila. Stroj odmorili, vyčistili, opravili a austrálska armáda ho nasadila do vojny vo Vietname, kde nosil prezývku Atomic Tank. V máji 1969 ho zasiahol a poškodil projektíl z RPG, ktorý zranil všetkých členov posádky. Dnes je vystavený na pomníku. Je to jediný tank v dejinách, ktorý prežil atómový výbuch a potom bol nasadený vo vojne.

Dva v jednom

V britskej armáde Centuriony dopĺňal ťažký tank Conqueror. Vyvinuli ho ako odpoveď na sovietske ťažké tanky IS-3. Mal pancier hrubý až 180 mm a kanón kalibru 120 mm. Vyrobili ich iba 185 kusov a okrem britskej armády ich nik iný nepoužíval. Briti všetky svoje stroje v rokoch 1955 až 1966 rozmiestnili v západnom Nemecku, kde mali čeliť prípadnému náporu sovietskych obrnených jednotiek. Každý britský tankový pluk tam mal pridelených deväť Conquerorov, ktoré mali poskytovať Centurionom palebnú podporu na väčšiu vzdialenosť.

Conqueror však bol vďaka silnému pancieru a veľkému kanónu veľmi ťažký, preto menej pohyblivý. Skĺbiť mobilitu Centurionov s palebnou silou Conquerorov mal nový tank, ktorý oba typy

Centurion

dĺžka: 9,8 m (s kanónom)
hmotnosť: 52 t
výzbroj: kanón 105 mm, 1 guľomet
rýchlosť: 35 km/h
posádka: 4

Conqueror

dĺžka: 12 m (s kanónom)
hmotnosť: 64 t
výzbroj: kanón 120 mm, 2 guľomety
rýchlosť: 35 km/h
posádka: 4

Chieftain

dĺžka: 10,7 m (s kanónom)
hmotnosť: 56 t
výzbroj: kanón 120 mm, 2 guľomety
rýchlosť: 43 km/h
posádka: 4

nahradiť. V roku 1966 vstúpil do služby Chieftain, ktorý ostal hlavným britským tankom až do konca 80. rokov, a potom ho nahradil nový Challenger.

Chieftain zaviedol medzi britskými konštrukciami viacero novinek. Vodič sedel v zaklonenej pozícii, čo umožnilo výrazne zošíkmiť čelný pancier korby. Tá tak bola jednak výrazne odolnejšia v prípade zásahu, mohla byť nižšia a poskytovať tak menší cieľ. Podvozok mal naďalej šesť veľkých dvojvŕtých pojazdových kolies, mal však výrazne výkonnejší motor a lepšiu prevodovku. Vďaka tomu bol Chieftain rýchlejší ako Centurion, hoci bol ťažší. Kým korba mala pancier hrubý 127 mm, veža mala až 350 mm. Bol v nej umiestnený kanón kalibru 120 mm.

Zaujímavé je, že na vývoji Chieftainu sa veľkou mierou podieľal aj Izrael. Bol

to vlastne spoločný britsko-izraelský projekt. Británia však dodala židovskému štátu iba dva kusy, dohodu o ďalších dodávkach a licenčnej výrobe britská vláda jednostranne vypovedala. Generál Israel Tal, ktorý sa na vývoji Chieftainu podieľal, potom na základe získaných skúseností viedol vývoj vlastného izraelského tanku Merkava.

Chieftainov vyrobili spolu 1 896, z toho 900 pre britskú armádu, ktorá ich nasadila v západnom Nemecku. Exportovali ich do štyroch blízko-východných krajín – Iránu, Jordánska a Ománu, ktoré ich používajú dodnes – a do Kuvajtu, ktorý ich už vyradil. Ďalším používateľom bol Irak, ktorý ukoristil niekoľko desiatok kusov vo vojne s Iránom.

Text: Miroslav Barič

Turecké drony nad Donbasom

Ukrajina bojovo nasadila turecké bezpilotné prostriedky Bayraktar TB2. Tieto drony sa predtým osvedčili v tureckých službách v Sýrii a v Líbyi. Azerbajdžan ich v roku 2020 úspešne použil vo vojne s Arménskom o Náhorný Karabach.

Ukrajina sa ich rozhodla nakúpiť v roku 2019. Postupne objednala 54 a zatiaľ dostala z Turecka dva systémy. Každý systém tvorí jedna pozemná stanica a šesť dronov. Od apríla 2021

ich Ukrajina používala na prieskumné lety. V októbri 2021 došlo k prvému bojovému použitiu, keď dron navádzanou bombou zničil húfnicu separatistov, ktorá ostreľovala ukrajinské pozície.

Bayraktar je taktický dron strednej kategórie. Stroj má rozpätie 12 m a dĺžku 6,5 m. Dokáže operovať do vzdialenosti 150 km od pozemnej riadiacej stanice. Maximálna rýchlosť je 220 km/h a hmotnosť je 650 kg. Na štyroch závesníkoch unesie 150 kg rakiet a navádzaných bômb.

Izraelské robotické vozidlá

Izrael zaviedol do výzbroje dve nové ozbrojené bezposádkové vozidlá. Jaguar 6x6 je 1,5-tonové vozidlo s rozmermi SUV, ktoré nesie guľomet kalibru 7,62 mm. Je určené najmä na hliadkovanie pozdĺž hranice, kde hrozí ostreľovanie z nepriateľskej strany. Senzory vozidla rozoznávajú ľudí na vzdialenosť 1 200 m cez deň a 800 m v noci. Operátor môže týchto ľudí osloviť cez megafón.

Rex II je vozidlo 4x4 určené najmä na dopravu zásob a evakuáciu zranených cez bojové pole. Tiež nesie guľomet kalibru 7,62 mm alebo 12,7 mm. Hoci obe vozidlá sú ovládané na diaľku, za istých okolností vedú spustiť strelbu aj autonómne. Nesú radar, ktorý im umožňuje bezpečnú jazdu aj pri zníženej viditeľnosti. V prípade, že ostanú imobilizované alebo im hrozí zajatie, ich senzory sa samy zničia. Zároveň vozidlo vyšle operátorovi svoje súradnice, aby ten mohol privolať letecký alebo delostrelecký útok a zničiť ho.

Nová Patria 6x6

Fínska firma Patria spustila sériovú výrobu nového ťažkého obrneného transportéra 6x6. Vychádza z osvedčeného modelu AMV 8x8 a má nahradiť sériu šesťkolesových vozidiel XA z 80. rokov minulého storočia. Oproti 13,5-tonovým vozidlám XA je však takmer dvakrát ťažší, má až 24 ton. Excelentná mobilita je zachovaná. Nové vozidlo Patria 6x6 je výsledkom spoločného fínsko-lotyškého projektu. Fínsko plánuje objednať 160 kusov a Lotyšsko viac ako 200. Záujem už prejavilo aj Švédsko.

Vpredu vo vozidle sedí vodič a veliteľ. Za vodičom je umiestnený motor, za veliteľom je priečhod do zadnej časti, kde je miesto pre 8 – 10 vojakov. Na strope je diaľkovo ovládaná zbraňová vežička, v ktorej môže byť guľomet, kanón kalibru 25 až 30 mm, prípadne protitankové rakety. Rýchlosť transportéra prevyšuje 100 km/h, vo vode vie plávať rýchlosťou 8 km/h.

Rafale preráža vo svete

Francúzskej firme Dassault Aviation sa podarilo získať najväčšiu zahraničnú objednávku. Spojené arabské emiráty si objednali 80 nových stíhacích lietadiel Rafale za 17 miliárd eur. Krátko predtým sa pre nákup 12 stíhačiek Rafale rozhodlo aj Chorvátsko. V tomto prípade však nejde o nové lietadlá, ale o stroje, ktoré pôvodne používalo francúzske letectvo. Za 999 miliónov eur Chorváti kúpia 10 jednomiestnych stíhačiek a dva dvojmiestne Rafale. Súčasťou kontraktu sú aj rakety

a výcvik pre chorvátskych pilotov. Prvých šesť lietadiel prevezme Chorvátsko v roku 2024, zvyšok o rok neskôr.

Rafale vyvinuli na prelome 80. a 90. rokov, do služby vstúpil v roku 2001. Najväčším používateľom je domáce Francúzsko. To plánuje dokopy 286 strojov, zatiaľ ich objednalo 180. Postupne si ich objednali aj Egypt, Katar, India a Grécko. Dvojmotorové lietadlá s maximálnou rýchlosťou 1,8 Mach unesú až 9,5 tony výzbroje na 14 závesníkoch.

..... Text: Miroslav Barič

Posily pre ukrajinské námorníctvo

Ukrajinskú flotilu v súčasnosti tvorí jedna fregata a približne tucet hliadkových člnov. Päť hliadkových člnov triedy Island získala Ukrajina od USA, kde ich postavili v 80. rokoch pre americkú Pobrežnú stráž. Prvé dva zaradila Ukrajina do služby v novembri 2019 pod menami Sloviansk a Starobilsk. Ďalšie dve plavidlá dodali z USA v novembri 2021 a premenovali na Fastiv a Vjačeslav Kubrak.

Lode triedy Island sú dlhé 34 metrov a majú výtlak 170 ton. Dosahujú rýchlosť okolo 30 uzlov (55 km/h). Posádku tvorí 18 námorníkov, z toho dvaja dôstojníci. Hliadkové člny sú vyzbrojené kanónom kalibru 25 mm a dvomi guľometmi kalibru 12,7 mm. Spolu ich vyrobili 49 a 37 z nich je stále v amerických službách. Ostatné odovzdali Pakistanu, Kostarike, Gruzínsku a najnovšie Ukrajine.

Briti stratili prvú stíhačku F-35

Počas prvej operačnej plavby novej lietadlovej lode HMS Queen Elizabeth stratilo britské letectvo prvú stíhačku F-35B Lightning II americkej výroby. K nehode došlo v novembri v medzinárodných vodách počas bežného letu nad Stredozemným morom. Hoci, v tomto prípade sa o lete hovoriť nedá. Do britských médií uniklo video, ktoré incident zachytáva. Stíhačka sa na ňom približuje ku skokanskému mostíku, ktorý uľahčuje štart, no nezrýchľuje. Pilot si uvedomil problém, snažil sa zastaviť, ale nestihol to. Lietadlo prepadne cez okraj paluby a v tom okamihu pilot použije vystreľovacie sedadlo. Jeho padák sa však zachytil o okraj paluby a podarilo sa ho zachrániť. Vrak lietadla potom hľadali Briti spolu s Američanmi a ďalšími spojencami. Stíhačka má totiž na palube utajované elektronické vybavenie. V tomto prípade ide o verziu B, ktorá je schopná skráteného štartu a kolmého pristátia.

Najúspešnejší Slovák v britskom Kráľovskom leteectve

V januári si pripomíname sto rokov
od narodenia hrdinu druhej svetovej vojny, leteckého esa Otta Smika.

Otto Smik

Významná osobnosť našich vojenských dejín – narodil sa 20. 1. 1922 v gruzínskom Boržomi, v rodine vojnového zajatca Rudolfa Smika a Antónie Davydovej, dcéry ruského dôstojníka, ktorý v predrevolučnom období v Boržomi spravoval cárske letovisko. Napriek tomu, že R. Smik bol ako vojak nepriateľskej rakúsko-uhorskej armády ruským vojnovým zajatcom, vďaka schopnostiam a zručnosti si získal obdiv nielen kolegov z radov miestneho obyvateľstva, ale dokonca aj priazeň budúceho svokra. So svojou milovanou založili rodinu a spoločne sa prebýjali životom. Po niekoľkých rokoch sa ich životné podmienky zhoršili, preto sa rozhodli pre odchod do domoviny žiteľa rodiny. Ich zámer sa im podarilo realizovať až v roku 1934, keď sa spolu s deťmi presťahovali na Slovensko.

Z Maďarska do Francúzska

Dvanásťročný Otto sa po príchode na Slovensko zapojil do aktivít, ktoré v tomto období vyvíjali jeho rovesníci. Najviac mu však učarovali modelárstvo,

letectvo a lietanie, ktoré sa pre neho stalo aj osudným. Jeho cesta do odboja sa začala 18. 3. 1940, keď s preukazom pilota bezmotorových lietadiel vo vrecku ilegálne prekročil slovensko-maďarskú hranicu. Púť sa však nevyvíjala podľa jeho predstáv, pretože ho pred francúzskym veľvyslanectvom v Budapešti zatkla maďarská polícia. Vzápätí putoval do väznice Toloncház. Po čase ho prepustili a s pomocou francúzskeho veľvyslanectva sa mu podarilo na falošné doklady odcestovať až na maďarsko-juhoslovanské hranice. Odtiaľ ho previezli cez rieku Drávu na územie Južného Slávie. Jeho anabáza pokračovala cez Grécko, Turecko, Libanon až do Francúzska, kde ho 3. 6. 1940 ako čs. vojaka prezentovali v Agde. Zároveň ho zaradili k leteckej skupine. Vojenský letecký výcvik pre kapituláciu Francúzska už neabsolvoval. Krajinu opustil z prístavu Port Vendres 24. 6. 1940 ako pasažier lode Apapa, ktorá 7. 7. 1940 šťastne doplávala do Liverpoolu.

Otto Smik (1. zľava) počas čakania na ďalší bojový let 122. stíhacej perute Bombay (Veľká Británia, Hornchurch, V./1943)

Cesta ku krídlam

Od 17. 7. 1940 bol už v čs. leteckom depote v Cosforde, kde ho 24. 7. 1940 prijali do zväzku britského Kráľovského letectva. Jeho cesta ku „krídlam“ sa začala naplňať 13. 3. 1941, keď ho zaradili medzi pilotných elévov. Smik najskôr absolvoval všeobecný letecký príjmač, potom pokračoval vo výcviku v kurze leteckej teórie, v elementárnom pilotnom výcviku a udržiavacom pilotnom výcviku. Po završení tejto časti výcviku ho odoslali do Kanady, kde absolvoval pokračovací pilotný výcvik. Po návrate do Veľkej Británie ho zaradili do zdokonaľovacieho nadstavbového štúdia. Záverečný výcvik pred odoslaním k bojovej jednotke završil 5. 1. 1943. Počas celého výcviku ho hodnotili ako nadpriemerného pilota. Preto ho 22. 5. 1942 povýšili do najnižšej britskej dôstojníckej hodnosti Pilot Office (poručík) a 25. 11. 1942 do hodnosti Flying Officer (nadporučík).

Päť vojnových krížov

Smikovou prvou bojovou jednotkou sa stala 312. čs. stíhacia peruť (5. 1. 1943). Odtiaľ ho o dva dni neskôr prevelili k 310. čs. stíhacej peruti, kde sa však stretol s negatívnymi postojmi starších pilotov, ktorí sa nazdávali, že Smik si britskú dôstojnícku hodnosť nezaslúžil, pretože si ju nevybojoval na vojnovom nebi. Vzhľadom na to ho 15. 1. 1943 na vlastnú žiadosť premiestnili k britskej 131. stíhacej peruti. Z tejto jednotky ho dňom 2. 3. 1943 premiestnili k 122. stíhacej peruti, ktorá podnikala útočné akcie nad okupovanou Európou. Smika po odchode 122. stíhacej perute na tzv. odpočinok 12. 5. 1943 premiestnili k 222. stíhacej peruti. V čase od 25. 1. do 18. 10. 1943 vykonal 176 bojových letov, z toho 135 nad územím nepriateľa, čo predstavovalo dovedna 242,5 operačných hodín. Pri nich zostrelil šesť nemeckých lietadiel určite, dve pravdepodobne a tri ďalšie poškodil. V tomto čase jeho úspechy ohodnotili udelením piatich

Otto Smik (2. zľava) so svojimi spolubojovníkmi z 222. stíhacej perute Natal

čs. vojnových krížov 1939 a britským vyznamenaním Distinguished Flying Cross (Záslužný letecký kríž). Dňa 28. 10. 1943 ho ako najúspešnejšieho čs. stíhacieho letca roku 1943 povýšili na čs. podporučíka letectva. V rámci predpísaného odpočinku absolvoval kurz streleckých inštruktorov. Nasledujúce štyri mesiace vykonával funkciu streleckého inštruktora.

Odpočinok bojom

Do služby sa vrátil 15. 3. 1944, keď ho prideliť k 134. čs. stíhaciemu krídlu, s ktorým sa zúčastnil na bojoch počas invázie do Normandie. V tomto období vykonal 26 bojových letov v trvaní 48 hodín, pri ktorých zostrelil dve lietadlá. Ôsmeho júla 1944 zničil tri V-1 počas jediného bojového letu. Po rozpustení čs. stíhacieho krídla a odoslaní jednotlivých perutí na odpočinok ho premiestnili k 312. čs. stíhacej peruti, kde už ako čerstvý Flight Lieutenant (kapi-

tán) prevzal velenie letky B. Československí letci aj počas odpočinku vykonávali operačnú činnosť, ale spočiatku len v menšej intenzite. Predovšetkým robili ozbrojený prieskum a útočné akcie. V menšej miere poskytovali ochranu spojeneckým bombardérom počas ich letov nad okupovaným územím kontinentálnej Európy.

Smika pri jednom z nich, konkrétne 3. 9. 1944, zostrelilo nemecké protiletadlové delostrelectvo v blízkosti letiska Gilze Rijen v Holandsku. S poškodeným strojom sa mu podarilo núdzovo pristáť pri Prinsebeeku. S pomocou miestnych vlastencov sa dostal 27. 10. 1944 na územie oslobodené americkou armádou. O dva dni neskôr ho letecky presunuli do Londýna. Velenie britského letectva jeho odhodlanie a úspechy v boji ocenilo 13. 11. 1944 vymenovaním za veliteľa britskej 127. stíhacej perute a povýšením do hodnosti Squadron Leader (major).

Hrob neznámeho Angličana

Na posledný bojový let štartoval 28. 11. 1944 o 09.40 h na čele dvanástich Spitfirov jeho perute. Ich úlohou bol ozbrojený prieskum v priestore Arnhem – Hengele – Zwolle. Počas letu nezistili žiaden pohyb nepriateľa. Veliteľ Smik sa však nehodlal vrátiť na letisko s plnými zásobníkmi. Rozhodol, že zaútočia na železničnú stanicu vo Zwolle, a to aj napriek tomu, že bola chránená protiletadlovou obranou. Krátko po jedenástej hodine ako prvý zaútočil na cieľ, pričom jeho lietadlo, ako aj lietadlo jeho zástupcu, Belgičana F/O Henriho Taymansa, dostalo zásah. Ich stroje sa zrútili na zem. Smikov Spitfire spadol do areálu farmy v Ittersume. Náš pilot v jeho troskách zahynul a vzhľadom na nejasnosti pri identifikácii tela Nemcami, bol pochovaný ako „neznámy Angličan“ na cintoríne De Kranenburg.

Smikova operačná služba sa tak skončila po 263 bojových letoch a súhrnnom čase 371,49 operačných hodín. Pri nich nepriateľovi zostrelil 10 lietadiel a tri bezpilotné strely V-1 určite, ďalšie dve lietadlá pravdepodobne a tri stroje poškodil. Okrem toho zničil aj ďalšiu techniku nepriateľa.

Návrat do vlasti

Pochovaním Smika ako „neznámeho Angličana“ na cintoríne De Kranenburg sa však tento príbeh nekončí. V roku 1951 ostatky Smika, vzhľadom na zámenu s belgickým príslušníkom jeho letky, pochovali pod Taymansovým menom na cintoríne Brussel-Ľvere. Lietadlo s ostatkami belgického pilota, ktoré havarovalo v bahnitej priekope pri železničnej trati Kampen – Zwolle, a o ktorom sa dovtedy mylne domnievali, že tam je „pochovaný“

Otto Smik po dekorovaní britským DFC. Vysoko cenené vyznamenanie prevzal od A/V/M Hughu W. L. Saundersa, veliteľa 11. skupiny ADGB (Veľká Británia, Hillingdon House, Uxbridge, 31. 1. 1944)

Otto Smik, DFC, veliteľ B-letky 312. stíhacej perute RAF pred Spitfirom Mk. IXC, s trupovým označením DU-N

O. Smik, však vyzdvihli až 12. 5. 1965. Vtedy sa dokázalo, že ide o Taymansa a nie o Smika. Jeho telesné ostatky tak boli presunuté na vojnový cintorín v Adegem East v Belgicku. Na základe iniciatívy slovenských orgánov boli ostatky genmjr. in memoriam Otta Smika slávnostne vyzdvihnuté, so všetkými vojenskými poctami 12. 9. 1994 prevezené do vlasti a uložené na cintoríne v bratislavskom Slávičom údolí.

Text: pplk. v zál. PhDr. Peter Šumichrast, PhD.

Vojenský historický ústav

Foto: VHÚ – VHA,

Jiří Rajlich, VHÚ Praha

Na zemi, vo vzduchu i na mori

Vojenská polícia vznikla 21. januára 1991. Stala sa tak prvou plne profesionalizovanou súčasťou federálnej armády ČSFR.

Po vzniku Slovenskej republiky zákonom NR SR č. 3/1993 bola vytvorená Armáda SR a jej súčasťou bola aj Vojenská polícia.

Riaditeľ Vojenskej polície plukovník Valentín Cebo spokojne konštatuje, že v oblasti výcviku došlo v roku 2021 v porovnaní s predošlým rokom k výraznému nárastu výcvikových aktivít.

„Asi najvýznamnejšou bolo cvičenie Slovenský štít 2021, kde sa okrem tradičnej účasti našich štábných dôstojníkov opäť po dlhšom čase prezentovala aj ucelená cvičiaca jednotka Vojenskej polície. Zvýšila sa aj intenzita spolupráce s Vojenskou políciou Českej republiky. Bola zameraná predovšetkým na špecializovanú odbornú prípravu v oblasti ochrany významných osôb, výcviku taktických jednotiek, kynológie a ostreľovačov. Väčšina spomínaných aktivít sa uskutočnila v priestoroch Centra výcviku Lešť, o ktoré českí kolegovia prejavili veľký záujem. Zúčastnili sa aj na tradičných pretekoch riaditeľa VP – Memoriáli Luba Beláka.“

V tomto roku sa podarilo slovenským vojenským policajtom realizovať aj zahraničné výcvikové aktivity. Napríklad odbornú prípravu príslušníkov Vojenskej polície na území Gruzínska. Veď po pristúpení k aktivitám mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO (MNMPBAT) sa stali ich kolegami. V októbri sa nadrotmajster Marek Launer po prvý raz zúčastnil na NATO kurze inštruktorov Vojenských polícií v nemeckom meste Hannover, kde bol vyhodnotený ako najlepší praktický vodič a inštruktor. Najdôležitejšou medzinárodnou aktivitou, na ktorú sa podľa plukovníka Ceba vojenski policajti pripravujú, je nasadenie zásahového tímu VP na palube fregaty námorníctva Spolkovej republiky Nemecko Mecklenburg-Vorpommern v rámci operácie Európskej únie Irini (EUNAVFORMED Irini) v Stredozemnom mori.

V Nemecku i v Británii

Jednotka pod velením kapitána Vladimíra Telesnického absolvovala v Nemecku 8-týždňový nadnárodný výcvik (ukončila ho začiatkom decembra). Uskutočnil sa v priestoroch námornej základne Eckernförde. „Bol rozdelený na dve časti. V prvej sa príprava zamerala na základné bezpečnostné postupy pri krízových situáciách na lodi. Teda orientáciu na nej, na hasenie požiaru, zamedzenie vnikania vody do lode pri jej poškodení, používanie dýchacieho prístroja, záchranné vesty a iných záchranných pomôcok. Výcvik prebiehal na špeciálnych trénažeroch nemeckého námorníctva. Vojenski policajti museli zvládnuť činnosť po prevrátení speedboatu – člna slúžiaceho na prevoz tímu z fregaty na kontrolovanú loď,“ priblížil kapitán Telesnický výcvik v Nemecku. Výcvikový trénažér podľa neho dokázal simulovať dvojmetrové vlny, vietor, hmlu, noc či dokonca aj búrku. Najzaujímavejšou a zároveň najnáročnejšou časťou výcviku bol nácvik núdzového opustenia havarovaného vrtuľníka pod vodnou hladinou, ktorá sa vykonávala za úplnej tmy s pretočením vrtuľníka dolu hlavou.

V ďalšej časti výcviku si vojenski policajti nacvičili postup pri kontrolách lodí (Boarding). V závere ich čakala certifikácia jednotky. Tri dni plnili príslušníci VP rôzne úlohy, od „priateľ-

Vojenski policajti počas prípravy na misiu Irini v Nemecku

ských návštev“ cudzích lodí, až po taktickú prehliadku lode a posádky s použitím vrtuľníka. Vrtuľník opúšťala jednotka pomocou Fastropu (hrubého lana). Na presun na palubu vrtuľníka po ukončení akcie sa využíval palubný žeriav. Všetko počas plavby kontrolovanej lode a za neustáleho hodnotenia inštruktorov výcviku.

Plukovník Cebo pripomína, že podľa posledných informácií slovenských vojenských policajtov ešte pred nasadením do operácie IRINI (v druhej polovici apríla) čaká začiatkom budúceho roka vo Veľkej Británii certifikačné cvičenie operačných spôsobilostí celej osádky fregaty.

Ochrana lietadiel

Novelou zákona o Vojenskej polícii s účinnosťou od 1. mája 2019 pribudla Vojenskej polícii nová úloha pri zabezpečení ochrany lietadiel vo vojenských službách a ich letov. Aj preto sa v priebehu roka 2021 uskutočnil výcvik ďalších vojenských policajtov v tejto oblasti. Riaditeľ Vojenskej polície je spokojný aj s tým, že v júni sa podarilo uskutočniť jednu z najvyšších foriem prípravy, zdieľania a overenia praktických policajných

Slávnostné vyraďenie úspešných absolventov kurzu VP vo Vikanovej

a bojových zručností vojenského policajta – inštruktora ActiveShooter 2021. Medzi elitu vo vycvičenosti v rámci Slovenska patria aj ostreľovači Vojenskej polície. V poslednom období nakúpili pre nich nové vybavenie, zúčastnili sa spoločne s kolegami z českej Vojenskej polície a ostreľovačmi Policajného zboru SR na spoločnom výcviku.

Počas plnenia úloh medzinárodného krízového manažmentu vojenskej policajti využívajú alternatívne spôsoby nasadenia a vyzdvihnutia svojich príslušníkov pomocou vrtuľníka. V poslednom období získali aj v tejto oblasti zástupcovia oddelenia krízového manažmentu nové spôsobilosti a skúsenosti. V rámci domáceho krízového manažmentu vojenskej policajti aktívne spolupracujú so zložkami rezortu vnútra. Aj v minulom roku sa konalo takéto cvičenie na vodnej nádrži Liptovská Mara. V jeho rámci si vyskúšali prácu v podvese vrtuľníka, uviazanie do zlaňovacieho kľúča a istenie, záchranu zraneného a jeho prevoz v podvese vrtuľníka i záchranné práce na vodnej hladine za spoluúčasti hliadok hasičského a záchranného zboru na motorovom člne.

Najdlhším kurzom Vojenskej polície je vstupný odborný kurz v trvaní 13 týždňov. Už tradične prebieha v priestoroch Odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek a je určený pre novoprijatých vojenských policajtov. V roku 2021 spomínaný kurz úspešne zvládlo 16 frekventantov. Ďalším spôsobom vzdelávania vojenských policajtov sú kariérne kurzy, ktoré ich pripravujú na poddôstojnícke i dôstojnícke hodnosti. V roku 2021 sa na spomínaných kurzoch zúčastnilo 48 príslušníkov Vojenskej polície.

Nové vybavenie

V oblasti kynológie sa uskutočnila príprava psovodov a služobných psov v základných, doškoľovacích a opakovacích

kurzoch. Psovodi VP sa podieľali v roku 2021 aj na mnohých preventívnych kontrolách v súvislosti s protipandemickými opatreniami, na zabezpečení akcií a spoločných výcvikoch s ostatnými bezpečnostnými zložkami SR. V rámci spolupráce s českými kolegami sa zúčastnili aj na kondičnej príprave psovodov a psov VP ČR a SR v Náměšti nad Oslavou v Čechách. V silnej konkurencii sa nestratili ani rotmajster Boris Indro so psom Ronim a nadrotmajster Peter Macko so psom Speedym.

Na plnohodnotné pôsobenie vojenských policajtov je potrebné aj materiálne a technické zabezpečenie. Riaditeľ VP plukovník Valentín Cebo je rád, že vývoj sa nezastavil ani v tejto oblasti. „V rámci prípravy na operáciu IRINI sme zabezpečili špeciálny odev do vlhkého prostredia, ktorý dokáže v krátkom čase vyschnúť, je nehorľavý, nový zlaňovací materiál, taktické svetidlá na zbrane s infračerveným laserom a IR prísvislením, ďalšie príslušenstvo k zbraňam a vhodné balistické vesty. V roku 2021 sa nám podarilo obmeniť všetky prístroje na zisťovanie alkoholu v krvi, obstaralo sa 80 kusov samopalov 9 mm. Oddelenie krízového manažmentu dostalo 90 kusov ľahkých ochranných prilieb. K spomínaným priliebám sa v súčasnosti obstarávajú profesionálne chrániče sluchu s možnosťou prepojenia na komunikačné systémy. V procese obstarávania sú brokovnice Benelli M4 s príslušenstvom a ostreľovacie pušky kalibra 338 Lapua Magnum. Pre potreby policajného výkonu v rámci výjazdových skupín zasa mobilné tlačiarne. Na ďalšie zefektívnenie kariérneho vzdelávania a prípravu na nasadenie v medzinárodnom krízovom manažmente zriaďujeme novú učebňu v priestoroch Odboru krízového manažmentu výcviku a kynológie vo Vlkanovej.“

Text: Jozef Žiak

Foto: VP, Jakub Neubauer, autor

Spoločný strelecký výcvik slovenských a českých vojenských policajtov v Centre výcviku Lešť

Ťaženie severného prúdu druhej dobrovoľníckej výpravy v zime 1849

Severný prúd slovenských dobrovoľníkov pod vojenským velením Bedřicha Bloudka a za účasti Ľudovíta Štúra a Jozefa Hurbana bol počas zimnej výpravy v podriadenosti cisárskej brigády generálmajora Christiana Götza.

Prechod honvédov Görgeiovoho armádneho zboru cez Šturec v januári 1849

Bojové nasadenie a odhodlanie dobrovoľníkov vo víťaznej bitke pri Budatíne 2. januára 1849 umožnilo cisárskemu vojsku obsadiť Žilinu.

Pred ďalším postupom zo Žiliny generál Götz zabezpečil strážnymi oddielmi jednak spojovaciu cestu na Těšín a jednak vstup do Strečnianskeho priesmyku. Potom postupoval s prápormi cisárskeho vojska a so slovenskými dobrovoľníkmi na Rajec, Nemecké (dnes Nitrianske) Pravno a Prievidzu do Turčianskej stolice.

Priaznivý Turiec

V Mošovciach a okolitých dedinách sa dobrovoľníkom dostalo nadšené privítanie. V Turčianskom Svätom Martine sa konalo ľudové zhromaždenie za účasti Hurbana, Štúra, Bloudka a Bórika, na ktorom vymenovali nových členov stoličného úradu a dočasnej správnej rady a za úradnú reč vyhlásili slovenčinu. Slovenský zbor sa v Turci

rozrástol na 800 mužov, ktorí boli začlenení do 8 stotín.

Po obsadení Turca dosiahla brigáda generála Götza priaznivé východiskové pozície smerom k stredoslovenským banským mestám, ako aj v smere na Oravu a Liptov. Získať banské mestá sa však Götz zatiaľ nepokúsil, lebo jednak nemal zabezpečenú koordináciu s ostatnými cisárskymi generálmi a jednak sa obával zjavnej presily honvédskeho hornodunajského armádneho zboru generála Artúra Görgeia, ktorý operoval v tomto priestore a počas celého januára 1849 viazal sily cisárskych vojsk.

Honvédskeho generála Görgeia sa napokon rozhodol ustúpiť z banskej oblasti a koncom januára cez horský prechod Šturec s hlavnou časťou svojho zboru prešiel do Liptova a odtiaľ na Spiš. Až po odchode týchto síl generál Götz 26. januára obsadil Kremnicu.

Medzitým stotiny slovenských dobrovoľníkov, vyslané do Oravskej stolice zriadiť domobranu, narazili na uhor-

ské promaďarské národné gardy pri Turanoch. Hrozba vpádu honvédskej armády do Turca viedla k posilneniu slovenského dobrovoľníckeho zboru o tisíc mužov a k vyhláseniu domobra-

Generál Christian Götz (1783 – 1849) velil brigáde, v ktorej pôsobil slovenský dobrovoľnícky zbor. Bol jedným z mála cisárskych generálov, ktorý v revolúcii padol v boji 10. apríla 1849 pri Vacove.

ny, v rámci ktorej sa načas postavilo do zbrane okolo 4 000 Slovákov.

Zhromaždenie v Mikuláši

Podstatná časť zboru pod Bloudkovým a Zachovým velením spolu s cisárskymi oddielmi majora Heinricha Trencka postupovala cez dolnú Oravu do Svätého (dnes Liptovského) Mikuláša, kde sa uskutočnilo ľudové zhromaždenie v podobnom duchu ako v Martine. Rečníkom na zhromaždení bol aj básnik Janko Kráľ. Aj vďaka nemu sa podarilo postaviť štyri nové dobrovoľnícke stotiny, velenie jednej z nich prevzal sám Janko Kráľ.

Slovenský zbor po pôsobení v Turci, na Orave a v Liptove sa presunul na Spiš, kde mal zaistiť tylo a zásobovanie Götzovej brigády pri jej postupe na Košice. Bloudek na čele zboru, ktorého sily narástli až na 19 stotín, sa podieľal na obsadení Levoče, Prešova a začiatkom marca 1849 vystriedal cisárske vojská v Košiciach. Po spojení Götzovej a Jablonovského brigády sa veliteľom takto vzniknutej divízie stal podmaršal Georg Ramberg, čo však nemalo zásadnejší vplyv na ďalšie pôsobenie slovenského dobrovoľníckeho zboru.

Neúspech v Gemeri

Zatiaľ iná časť prvého prúdu slovenských dobrovoľníkov v počte okolo 400 mužov pod vedením Jozefa Miloslava Hurbana a Karola Bórika, s oveľa menším úspechom pri náboře dobrovoľníkov, postupovala cez Brezno a Tisovec. V Gemerskej stolici sa obyvateľstvo k dobrovoľníkom a cisárskym vojakom správalo nepriateľsky, vojaci odpovedali násilnými rekviráciami.

Podžupan stolice sa rozhodol zmobilizovať národné gardy, v ktorých boli miestni Maďari i Slováci, a vytlačiť dobrovoľníkov z Gemera. V Revúcej sa sústredilo asi 450 peších a 100 jazdeckých gardistov, ktorí sa pohli na Muráň. Dňa 26. februára 1849 sa dostali do tyla dobrovoľníkov, prekvapili ich strážu a po trojhodinovom boji prinútili dobrovoľníkov na chaotický ústup.

V bitke pri Muráni straty dobrovoľníkov predstavovali 16 mŕtvych, 38 ranených a 60 zajatých, okrem toho prišli aj o 180 zbraní. Podľa slovenského historika profesora Daniela Rapanťa dobrovoľníkov zmätla skutočnosť, že gardy sa rozprávali po slovensky a dobrovoľníci ich pokladali za vlastných, ako aj to, že miestne obyvateľstvo na nich strieľalo z pôjdov a okien. Po čase sa však Bórikovi podarilo zjednotiť značnú časť roztratených síl a spojiť sa s Bloudkovým zborom na východnom Slovensku. V tejto oblasti, ako aj na území ostatných severných slovenských stolíc dobrovoľníci vykonávali

Honvédskeho generál Artúr Görgei (1818 – 1916)

spravidla strážnu službu a venovali sa aj národnej agitácii.

Na úrovni riadnej armády

V záverečnej fáze zimného ťaženia boli už jednotky dobrovoľníckeho zboru formálne postavené na roveň riadneho vojska, pričom sa ustálila aj ich vnútorná organizácia. Jednotlivým stotinám velili poručíci, štyrom stotinám tvoriacim prápor velili stotníci, čiže kapitáni. Podliehali priamo veliteľovi dobrovoľníckeho zboru Bloudkovi, ktorý dostal právo v prípade potreby vyzvať miestne obyvateľstvo na vytvorenie domobrany.

Dobrovoľnícky zbor pod velením Bloudka zostal v Košiciach do polovice marca 1849, keď zo strategických dôvodov, aby nebol odrezaný nastupujúcimi honvédskejšími silami, ustúpil do Prešova. Situáciu dobrovoľníckeho zbo-

ru čoraz viac negatívne poznamenávali vnútorné rozpory vo veliteľskom zbore, rozdielne náhľady na postoje k politike cisárskeho dvora a začínajúci vnútorný rozklad. Okrem toho zbor musel čeliť náporu výpravy uhorského vládneho komisára banskej oblasti Ľudovíta Benického, ktorý na základe rozkazu generála Görgeia vytlačal cisárske jednotky a Bloudkov zbor zo Spiša a Šariša.

Plukovník Benický sústredil v Spišskej Novej Vsi viac než tisíc mužov, a to prevažne príslušníkov gardy, dobrovoľníkov i menší počet honvédov. Nepodceňoval bojovú silu a odolnosť Bloudkových dobrovoľníkov, lebo ich bojaskopnosť spoznal už v dvoch bitkách pri Budatíne 11. decembra 1848 a 2. januára 1849. Svoje zoskupenie Benický rozdelil do štyroch samostatne operujúcich prúdov, ktoré mali po rôznych trasách doraziť k Prešovu.

Ústup a rozpustenie zboru

V niekoľkých menších bojových stretoch v priebehu apríla 1849 pri Haniušovciach, Radačove či Drienovom slovenskí dobrovoľníci obstáli proti nepriateľom, ba istý čas úspešne bránili aj Prešov. Pred novým náporom protivníka však museli opäť ustúpiť. Rozklad v zbore vyvrcholil do úplnej roztržky medzi Bloudkom a slovenskými dôstojníkmi. Za danej situácie Bloudek ako veliteľ výpravy pokladal vojenskú účasť dobrovoľníckeho zboru v ďalších bojoch za neperspektívnu. Časť zboru prepustil a s ďalšou časťou ustupoval na západ k Jablunkovu a cez Moravu do Sliezska, kde boli zvyšky zboru definitívne rozpustené.

Text: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Vojenský historický ústav

Foto: VHÚ – VHA

Honvédskejší dôstojník pechoty, delostrelecký dôstojník, husársky dôstojník a husár na súvekej kolorovanej litografii

Velí ten mladší

Dvojčky – bratia Rastislav a Ľubomír Kukurovci patrili na cvičení aktívnych záloh seredského ženijného práporu i na medzinárodnom cvičení Blonde Avalanche 2021 medzi najlepších ženistov

Desiatnik v zálohe Rastislav Kukura (na fotografii vpravo) je o päť minút starší ako jeho dvojčka – rotný v zálohe Ľubomír. „Na cvičení mi však velí mladší brat,“ so smiechom povedal Rastislav.

Dvojčatá na vojenčine

Príslušník Mestskej polície v Ružomberku priznáva, že s bratom je spojený celý život. Najskôr obaja spolu absolvovali základnú vojenskú službu v Liptovskom Hrádku, kde bol vtedy dislokovaný protiletadlový raketový komplet S-300. Potom sa rozhodli pre kariéru profesionálnych vojakov a ich materským útvarom sa stal vtedajší martinický prápor okamžitej reakcie, ktorý bol prvým profesionálnym mechanizovaným útvarom slovenských ozbrojených síl. Obaja v Martine začínali ako ostreľovači, Rastislav sa neskôr stal vodičom BVP-2, potom sa ich cesty rozdelili.

Ľubomír, ktorý je dnes príslušníkom Mestskej polície v Spišskej Novej Vsi, prešiel z Martina do Ružomberka, neskôr do Kežmarku a napokon zakotvil u chemikov v Rožňave, kde bol veliteľom prieskumného chemického družstva. V roku 2013 obaja bratia spoločne odišli do zálohy. Bez vojenského remesla však dlho nevydržali, hoci pri práci v mestskej polícii mohli využiť mnohé skúse-

nosti z ozbrojených síl. „Keď som sa dozvedel o možnosti vstúpiť do aktívnych záloh, hneď som zavolať bratovi a prihlásili sme sa,“ hovorí Ľubomír. „Pôvodne som si myslel, že pôjdem k chemikom, lebo tam som naposledy pôsobil, ale u chemikov aktívne zálohy neotvárali, a tak sme sa dali k ženistom. Vôbec to neľutujeme, aj keď to rozhodne nie je jednoduchá práca. Najmä po fyzickej stránke,“ konštatoval Ľubomír a jeho brat Rastislav súhlasne prikyvoval.

Obaja už päť rokov patria k aktívnym zálohám seredského ženijného práporu a hneď sa zaradili medzi najaktívnejších. Práve seredský útvar sa stal priekopníkom v našich ozbrojených silách. Postupne ho vo výcviku aktívnych záloh nasledovali aj niektoré ďalšie útvary.

Príklad na druhú

Veliaci poddôstojník roty aktívnych záloh rotmajster Ondrej Mesároš, ktorý je reálne veliacim poddôstojníkom 2. pontónovej čaty pracuje s aktívnymi zálohami od ich začiatku. „Obaja bratia patria od prvých cvičení aktívnych záloh medzi najlepších, sú príkladom aj pre ostatných. V prípade potreby vedia pomôcť a poradiť menej skúseným kolegom. A to si na nich vážim asi najviac. Ukázalo sa to aj na cvičení aktívnych záloh v septembri 2021, ako aj na medzi-

národnom cvičení Blonde Avalanche,“ konštatoval rotmajster Mesároš. Slová chvály na ich adresu má aj veliteľ roty aktívnych záloh kapitán Ján Nadžady, ktorý reálne pôsobí ako veliteľ 1. pontónovej roty.

Pre dvojčky bolo tohtoročné piate cvičenie aktívnych záloh spojené s medzinárodným cvičením nezabudnuteľným zážitkom. „Byť v rámci cvičenia aktívnych záloh súčasťou medzinárodného kolektívu ženistov sa veru nestáva často. Spolu s bratom sme šťastní, že sa nám to podarilo. Spoločne so ženistami z Maďarska, Rumunska a Ukrajiny sme pri práci na výstavbe pontónového prepraviska i mosta veľmi rýchlo našli spoločnú reč. Je to pre nás nezabudnuteľný zážitok. Každý rok sa doslova tešíme na dva týždne cvičenia v rámci aktívnych záloh. Aj keď u ženistov je to fyzicky náročná robota. Stretávame sa tu zväčša starí známi. Nováčikov sa nám vždy darí včleniť do nášho kolektívu,“ hovorí rotný v zálohe Ľubomír Kukura.

A jeho staršie dvojča desiatnik v zálohe Rastislav Kukura doplnil, že v prípade potreby sú pripravení aj s ostatnými záložníkmi pomôcť v rámci domáceho krízového manažmentu v prípade povodní či iných živelných katastrof, keď to bude potrebné.

Text a foto: Jozef Žiak

Organizačné zmeny v OS SR

Od jesene minulého roka sa v Ozbrojených silách SR udiali organizačné zmeny. Prinášame tie najdôležitejšie:

- Od 1. septembra sa v rámci trenčianskeho veliteľstva síl pre špeciálne operácie žilinská Výcviková základňa síl pre špeciálne operácie zmenila na 51. výcvikovú základňu, trebišovský 23. motorizovaný prápor na 52. výsadkový prápor a martinské stredisko CIMIC a PSYOPS na 57. samostatný oddiel.
- V rámci zvolenského veliteľstva vzdušných síl sa od 1. novembra taktické krídlo Sliač zmenilo na 81. krídlo, vrtuľníkové krídlo Prešov na 51. krídlo, dopravné krídlo kuchyňa na 46. krídlo, brigáda riadenia vzdušných operácií Zvolen na 2. brigádu vzdušných síl a protiletadlová raketová brigáda Nitra na 11. brigádu vzdušných síl.
- Najviac zmien je v pôsobnosti trenčianskeho veliteľstva pozemných síl, ktoré sú najpočetnejšou zložkou celých ozbrojených síl. Od 1. novembra sa prápor podpory velenia PS Trenčín mení na 71. prápor podpory velenia, raketometný oddiel Rožňava 54. raketometný oddiel, tankový prápor Trebišov na 14. tankový prápor, samohybný delostrelecký oddiel Michalovce na 21. samohybný delostrelecký oddiel, prápor CSS Prešov na 20. prápor logistiky, prápor logistiky Hlohovec na 53. prápor poľných služieb, prápor logistiky Topoľčany na 14. prápor logistiky, opravárenský prápor Martin na 405. opravárenský prápor, prápor ISTAR Prešov na 65. prieskumný prápor, prápor RCHBO Rožňava na 103. prápor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. V Seredi sa vytvára 91. ženijný pluk, ženijný prápor v tej istej posádke sa mení na 901. ženijný prápor a v posádke Michalovce sa vytvára 902. ženijný prápor.
- Medzi ďalšie patrí zmena Národného centra vojenskej dopravy Bratislava na 701. centrum vojenskej dopravy (táto zmena

na platí od 1. septembra), Národné centrum EOD a RCHBO Nováky sa mení na 905. centrum špecializovanej bojovej podpory (od 1. novembra). A vzápätí od 1. decembra nastáva zmena aj v úrade logistického zabezpečenia Trenčín, ktorý sa mení na 4. pluk logistiky a 44. centrum logistických služieb. Zásobovacia základňa I. (Nemšová, Poprad) sa mení na 41. zásobovaciu základňu, zásobovacia základňa II. Martin na 42. zásobovaciu základňu a zásobovacia základňa III. Zemianske Kostolany na 43. zásobovaciu základňu.

(jož) • Foto: pplk. v zál. Peter Sobek

Rekreácia a rehabilitácia 2022

Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia každoročne zabezpečuje v súlade so zákonom č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov poskytovanie rekreačných pobytov vo forme rodinnej rekreácie, rekreácie pre dospelých a detskej rekreácie v rekreačných zariadeniach spoločnosti HOREZZA, a. s. – Hotel Granit Tatranské Zruby – klimatické kúpele, Hotel Granit Nová Polianka – klimatické kúpele, Hotel Granit Smrekovica a Hotel Granit Piešťany – kúpeľný ústav.

V roku 2022 Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia ponúkne taktiež možnosť rekreačnej starostlivosti v zahraničí

v určených hoteloch v Českej republike a v Maďarsku. V roku 2022 dôjde v tejto súvislosti k vydaniu nového interného predpisu Ministerstva obrany Slovenskej republiky upravujúceho rekreačnú starostlivosť, a to najmä s cieľom zjednodušenia a urýchlenia procesov pri prihlasovaní a pridelovaní rekreačnej starostlivosti. Veríme, že táto zmena prispeje k priblíženiu ponúkaných služieb jednotlivým záujemcom.

Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia realizuje aj poskytovanie preventívnej rehabilitácie profesionálnym vojakom formou rekondičného pobytu s kúpeľným režimom a preventívnej rehabilitácie formou rekondičného pobytu podľa zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Preventívna rehabilitácia bude v roku 2022 poskytovaná v zariadeniach spoločnosti HOREZZA, a. s. a v Centre výcviku Lešť. Taktiež dôjde k vydaniu nového služobného predpisu hlavného služobného úradu upravujúceho podrobnosti o poskytovaní preventívnej rehabilitácie, a to na základe skúseností vyplývajúcich z aplikačnej praxe.

Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia všetkým želá pevné zdravie a veríme, že napriek aktuálnej situácii týkajúcej sa pandémie Covid-19 v spolupráci s jednotlivými rekreačnými zariadeniami opäť aj v roku 2022 sprostredkujeme príjemne strávený čas so svojou rodinou a blízkymi a profesionálnym vojakom aj rekondičné pobyty s neustále sa zvyšujúcim štandardom poskytovaných služieb.

Text: Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia

Foto: HOREZZA

Sklady sa konečne plnia

Zásobovacie sklady OS SR v Poprade, Liptovskej Ondrašovej a Nemšovej navštívil 11. decembra štátny tajomník rezortu obrany Marian Majer. Ministerstvo od minulého roka investuje do výstroja profesionálnych vojakov 18 miliónov eur ročne. „Tento fakt sa už začína prejavovať na stave zásob, ako aj na spokojnosti vojakov. Problémom však ostáva

nestabilná kvalita od niektorých dodávateľov. Nedodržiavanie požiadaviek na kvalitu je neakceptovateľné, preto sa všetky zmluvy postupne prehodnocujú. Vojačky a vojaci musia dostávať skutočne to, čo si zaslúžia,“ potvrdil M. Majer. Štátny tajomník skontroloval aj zdravotnícke rezervy pre ozbrojené sily v priestoroch Úradu hlavného lekára OS SR v Liptovskej Ondrašovej.

Ocenenie vojenských historikov

Posledný žijúci český stíhací pilot RAF armádny generál Emil Boček odovzdal 30. novembra v pražskom Arcibiskupskom paláci ocenenie Morální autorita. Cenu za podporu a starostlivosť o čs. vojnových veteránov druhej svetovej vojny a za mimoriadne výsledky pri presadzovaní spravodlivosti, odvahy, statočnosti, cti a vytrvalosti v prospech občanov ČR a SR získal Vojenský historický ústav Bratislava.

Zlatá Monika Chochlíková

Slovensko na decembrových majstrovstvách sveta v thajskom boxe asociácie IFMA zastupovalo päť bojovníkov. V najsledovanejšej elitnej divízii 25-ročná členka Vojenského športového centra Dukla Monika Chochlíková vo finále zvíťazila nad Yaren Kan z Turecka a odniesla si výhru 30:27 na body. Stala sa tak prvou Slovenkou, ktorá získala zlato na majstrovstvách sveta IFMA a pravdepodobne prvou, ktorá zvíťazila na majstrovstvách sveta a Európy v dvoch športoch – v thajskom boxe a kickboxe.

■ Riaditeľ Vojenskej polície SR plk. Valentín Cebo navštívil Centrum výnimočnosti Vojenskej polície NATO v poľskej Bydgoszczy. Oboznámil sa s činnosťou a zameraním, históriou a štruktúrou NATO MP CoE s dôrazom na účasť a pôsobenie členských krajín Aliancie.

■ Od 5. do 30. novembra vyzbierali príslušníci slovenského kontingentu v misii UNFICYP na Cypre 1 731 eur pre občianske združenie Svetielko nádeje na pomoc detskému onkologickému oddeleniu fakultnej nemocnice v Banskej Bystrici. Predstaviteľom občianskeho združenia finančný dar odovzdal zástupca veliteľa SLOVCON UNFICYP mjr. Martin Novotný.

■ Členka VŠC Dukla Ivana Horná na majstrovstvách Európy v klasickom silovom trojboji vo švédskom Västerås získala v trojboji v kategórii žien do 63 kg s výkonom 495,5 kg (72,5 kg v drepe, 107,5 kg v tlači na lavičke a 215,5 kg v mŕtvom ťahu) skvelé 2. miesto.

■ Nedostatok krvi v nemocniciach je realitou nielen v slovenských nemocniciach, ale aj na Cypre. Na výzvu tamajších nemocníc reagovali aj príslušníci OS SR pôsobiaci v mierovej misii UNFICYP. Pod hlavičkou Kempu generála M. R. Štefánika v Sektore 4 zorganizovali spoločné darovanie krvi v nemocnici Lioperti v Cyperskej republike a v štátnej nemocnici vo Famaguste. Krv od 66 príslušníkov slovenského kontingentu tak putovala na obe strany ostrova.

■ Na základe spolupráce Katedry telesnej výchovy a športu Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika a Horskej služby Pieninského národného parku v rámci projektu finančne podporeného MO SR vznikli dve inštrukčno-metodické videá zamerané na modelové situácie prežitia v prírode, podania prvej pomoci, improvizovanej záchranu a bezpečného pohybu v horách. Môžu slúžiť ako metodická pomôcka pre pedagogických zamestnancov škôl, kadetov, žiakov či širokú verejnosť.

■ Ordinár Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR biskup František Rábek ocenil 22 príslušníkov 46. krídla Kuchyňa na čele s veliteľom plukovníkom Petrom Prokopom za zabezpečovanie prepravy biskupov vojenským špeciálom C-27J Spartan počas návštevy pápeža Františka. Vo svojom mene aj v mene celej Konferencie biskupov Slovenska ocenil ich vysoko profesionálny prístup.

■ Vo farbách VŠC Dukla po novom súťaží Atlétka roka 2021 a majsterka Európy do 23 rokov na 400 m Emma Zapletalová. Príslušníkom vojenského športového centra sa stal aj jej tréner Peter Žňava.

■ Príslušníci vzdušných síl pod vedením plk. Adolfa Uličného a plk. Róberta Tibenského sa za účasti leteckého pridelenca Spojených štátov pplk. Gregoryho P. Christiansena zúčastnili na veliteľstve USAFE-AFAFRICA v nemeckom Ramsteine na pracovnom rokovaní Phase II Force Development. Zameralo sa na možnosti budúcej spolupráce v rámci projektu F-16.

■ 51. krídlo Prešov navštívili príslušníci litovských vzdušných síl, aby si vymenili skúsenosti z oblasti akvizície a prevádzky vrtulníkov UH-60M, prípravy a výcviku leteckého a technického personálu. Návšteva dáva základ novým profesionálnym vzťahom, ktoré poskytnú možnosti spoločných výcvikových aktivít na medzinárodnej úrovni.

Ženy v obrane

Na zabezpečovaní obrany Slovenska sa podieľa čoraz viac žien.

Dáta z personálnych oddelení rezortu obrany ukazujú, že uplatnenie pri zabezpečovaní obrany Slovenska nachádza čoraz viac žien. V rámci rezortu aktuálne pracuje celkovo 4 889 žien, čo predstavuje 22,9 percent zo všetkých zamestnancov MO SR a príslušníkov OS SR.

„Aj keď vojenské prostredie je vo všeobecnosti spojené najmä s mužmi – vojakmi, ženy v rezorte obrany sú neoceniteľným prínosom. Zastávajú rôznorodé funkcie a plnia úlohy s rovnakým odhodlaním a nasadením, ako ich kolegovia - či už v civile alebo v uniforme,“ zhodnotil minister obrany SR Jaroslav Nad'. Priblížil, že súčasťou rezortu je 3 020 civilných zamestnankýň a 1 879 profesionálnych vojačiek.

V rámci Ministerstva obrany SR ako ústredného orgánu štátnej správy ženy obsadili nadpolovičnú väčšinu pracovných miest, pričom zamestnankyne v štruktúrach ministerstva majú významný podiel aj na riadení – zastávajú takmer polovicu riadiacich pracovných pozícií, konkrétne 46,3 percent.

V Ozbroyených silách SR majú v súčasnosti vojačky zastúpenie na úrovni 12 percent. V prevažnej miere ide o dôstojníčky, pričom najvyššiu vojenskú hodnosť aktuálne zastáva plukovníčka, nasledujú desiatky podplukovníčok, majoriek, kapitánok, nadporučíček a poručíček. Medzi poddôstojníčkami je najviac rotných a rotnajsteriek. Od 1. decembra 2021 jedna z profesionálnych vojačiek zastáva funkciu náčelníčky kancelárie náčelníka Generálneho štábu OS SR, čo je aktuálne najvyššia ženou obsadená funkcia v rámci OS SR.

Vojačky plnia v čoraz väčšom počte aj úlohy v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Aktuálne je v zahraničí nasadených 36 príslušníčok OS SR. „Ženy majú nezastupiteľné miesto v Ozbroyených silách

SR. Sú pevnou súčasťou našich štruktúr s obrovským prínosom. Teší ma, že trend ich záujmu o službu vlasti v OS SR stúpa,“ uviedol náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko.

V rámci Vojenskej polície je percento zastúpenia žien – vojenských policajtičiek o niečo nižšie. Aktuálne je na úrovni 10 percent, pričom tento podiel sa za uplynulé roky menil iba mierne. Ako uviedol riaditeľ Vojenskej polície plk. Valentín Cebo, práca žien vo Vojenskej polícii je pre plnenie jej úloh veľmi dôležitá. „Je nevyhnutné mať vojenské policajtky zaradené najmä v priamom výkone služby z dôvodu niektorých špecifických činností pri vykonávaní služobných zákrokov,“ povedal. Medzi zaujímavé funkcie v rámci Vojenskej polície, do ktorých sú ustanovené vojenské policajtky, patrí napríklad staršia inšpektorka na oddelení krízového manažmentu či náčelníčka výcviku kynológie.

(KOD)

Úrad logistického zabezpečenia Ozbroyených síl Slovenskej republiky (od 31. 12. 2021 4. pluk logistiky Trenčín)

Úrad logistického zabezpečenia Ozbroyených síl Slovenskej republiky (ÚLZ) plní úlohy logistického zabezpečenia spojené s velením a riadením podriadených zásobovacích základní, a to Zásobovacej základni I Nemšová (od 1. 12. 2021 41. zásobovacia základňa Nemšová), Zásobovacej základni II Martin (od 1. 12. 2021 42. zásobovacia základňa Martin) a Zásobovacej základni III Zemianske Kostolany (od 1. 12. 2021 43. zásobovacia základňa Zemianske Kostolany), ako aj odborným vojenským útvarom. Plní aj ďalšie hlavné úlohy súvisiace s kľúčovými opatreniami súvisiacimi so všestranným logistickým zabezpečením Ozbroyených síl SR.

Logistické zabezpečenie vojsk vzniklo so vznikom Armády SR 1. 1. 1993 v rámci veliteľstva armády. Od jeho vzniku prešlo množstvom reorganizačných členení v rôznych organizačných štruktúrach a dnešný ÚLZ OS SR vznikol 1. januára 2014 a od 31. decembra 2021 sa mení na 4. pluk logistiky Trenčín.

Znak súčasného ÚLZ Trenčín bol priznaný nariadením ministra obrany SR č. 34/2014 o priznaní znaku a v súvislosti s reorganizáciou Ozbroyených síl SR k 31. decembru 2021 bude

premenovaný na 4. pluk logistiky Trenčín. Vzhľadom na to, že dochádza len k zmene názvu, Rada pre vojenskú symboliku dňa 21. októbra 2021 súhlasila uvedenú zmenu znaku a schválila ju.

4. pluk logistiky s dislokáciou v Trenčíne bude zabezpečovať komplexnú logistickú podporu útvarom a zariadeniam Ozbroyených síl SR, čo vytvára dôvod na priznanie znaku. Uvedený návrh bude odporučený ministrom obrany SR, aby priznal nový znak s novým názvom útvaru.

Popis znaku:

Znak zelenej farby je v tvare gotického štítu so striebornou (bielou) bordúrou a čiernou vonkajšou linkou. Na jeho ploche je zobrazený symbol logistiky Ozbroyených síl Slovenskej republiky – veľké písmeno „L“ zlatej (žltej) farby. V hornej časti v hlave znaku je umiestnený text (názov) v zlatej (žltej) farbe, a miesto dislokácie, doteraz platného znaku ÚLZ TRENCÍN a po zmene názvu bude v hlave znaku text v striebornej (bielej) farbe v dvoch riadkoch 4. PLUK LOGISTIKY TRENCÍN.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.

Vojenský historický ústav

Ministerstvo obrany SR uzavrelo ďalší ročník súťaže v tvorivom písaní pre študentov stredných a vysokých škôl na tému Vojenská prísaha. O víťazoch rozhodla verejná hlasovaním na sociálnej sieti. Finalistov zo 112 poviedok a úvah, ktoré zaslalo 105 študentov, vybrala odborná porota zložená z redaktorov rezortného mesačníka Obrana, zamestnancov komunikačného odboru kancelárie ministra obrany SR a príslušníkov Ozbrojených síl SR. Víťazov určilo hlasovanie na facebookovom profile Ministerstva obrany SR od 1. do 6. decembra.

XVII. súťaž MO SR v tvorivom písaní

Tímea Babjáková:

Cesta k prísaha

Za oknami už bol sneh a ja som stále nevedela, kam si podať prihlášku na vysokú školu. Všetci moji spolužiaci už mali prihlášky odoslané a ja som stále tápala, ktorým smerom sa vydať. Zamýšľam sa nad tým, čo ma baví. Do štvrtého ročníka som si za hlavné voliteľné semináre zvolila geografiu a dejepis. Ak mám byť úprimná, netuším, akým smerom sa vydať. Už som z toho všetkého zúfala...

Lahla som si na posteľ a otvorila Instagram. Ako som si tak prechádzala nové príspevky, zrazu mi tam prišla správa od môjho brata Lukáša. Písal mi o tom, ako super sa má, o svojom vojenskom výcviku na cvičisku Lešť, akých vtipných kolegov spoznal, čo všetko nové sa naučil... Pripojil aj svoje aktuálne fotografie. Srdečný úsmev a iskričky v jeho očiach mi prezradili, že sa má skutočne výborne. Lukáš je totiž vojak. Za svoje životné poslanie si vybral ochranu nás – občanov Slovenskej republiky – a obranu nášho štátu. Zapozerala som sa na jeho fotku a zrazu som na to prišla. Chcem sa stať vojačkou. Chcem chrániť ľudí a vykonávať prácu pre našu krajinu. Po mojej náhlej eufórii však prišlo sklamanie, lebo nepoznám žiadnu ženu – vojačku a väčšina ľudí tvrdí, že je to mužská práca. Svoju temnú myšlienku som však zahнала do kúta. Stanem sa vojačkou a vyvrátim ľuďom mýtus, že vojenskú službu môžu vykonávať len muži.

Hneď na ďalšie ráno som si otvorila webovú stránku Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika. Prihlášku som okamžite vytlačila, vyplnila a odoslala. O svojej voľbe som nepovedala nikomu okrem brata...

Kým som usilovne pracovala na svojej fyzickej a vedomostnej kondícii a kým som rodičov presviedčala, že chcem len skúsiť absolvovať prijímacie pohovory, čas plynul ako voda a nadišiel deň skúšok.

Do Liptovského Mikuláša som pricestovala už deň pred skúškami. Priznám sa, že skúšok som sa bála oveľa viac ako maturity, ale po nich som sa cítila fajn. Už len čakať na rozhodnutie o prijatí.

Jedno piatkové slnečné poobedie som si v schránke našla bielu obálku s pečiatkou vojenskej akadémie. Srdce mi začalo biť ako hrom. Uvedomila som si, že mi veľmi záleží na tom, aby odpoveď bola kladná. S obálkou v ruke som si sadla na posteľ a asi o minútu neskôr som ju pomaly s roztrasenými rukami začala otvárať. Prebehla som očami text a hľadala hrubo zvýraznenú odpoveď. Prijatá. Som prijatá!!!! Môj sen sa splnil, rozplakala som sa.

Po oznámení tejto super správy rodičom sme sa už tešili všetci spoločne. Vyfukala som Lukášovo číslo, aby som mu túto novinku oznámila. Lukáš mi vysvetľoval riziká práce, no napokon dodal, zvládneš to.

Prvý rok v akadémii bol pre mňa skvelý. Získala som nových kamarátov, spoznala Liptovský Mikuláš, mala som nové a pre mňa zaujímavé predmety, ba zdokonalila som sa aj v angličtine. Chodili sme na rôzne výcviky, odkiaľ mám mnoho krásnych spomienok.

V druhom ročníku ma síce potrápila fyzika, ale nakoniec som ju pochopila. Z Mikuláša sa stal môj druhý domov a spolužiaci mi prirástli k srdcu. Vyučujúci boli skvelí, vždy nás vedeli povzbudiť, a prednášky, tie ma veľmi bavili.

Tretí a štvrtý ročník utiekli rýchlo. Niekde v tomto období som pocítila, že som vojačka aj dušou. Bola som rozhodnutá, že som sa vydala dobrou cestou a toto povolanie ma bude naplňovať do konca života.

Nastal čas posledného ročníka v škole. Rozhodla som sa, že si ho užijem naplno. Nemohla som sa dočkať toho, ako budem prácu vojačky vykonávať naplno. Štúdium som úspešne zvládla. Moment, keď som si uvedomila, že som skutočnou vojačkou, nastal vtedy, keď som vyslovovala prísahu: „Slávnostne prisahám, že budem verná Slovenskej republike. Sľubujem, že budem zodpovedne plniť úlohy, ktoré ozbrojeným silám vyplývajú z Ústavy Slovenskej republiky, ústavných zákonov, zákonov, a budem vykonávať vojenské rozkazy. Budem čestnou, statočnou a disciplinovanou vojačkou. Som pripravená brániť slobodu, nezávislosť, zvrchovanosť, územnú celistvosť Slovenskej republiky a nedotknuteľnosť jej hraníc. Na to som pripravená vynaložiť všetky svoje sily a schopnosti a nasadiť aj svoj život. Tak prisahám!“

Videla som slzy na tvárach svojich rodičov, ktorí z lásky ku mne mi nebránili vybrať si svoje povolanie, i keď sa o mňa i brata boja, a ja som pochopila, čo všetko som dokázala...

...po roku vojenskej služby v Michalovciach som dostala svoju prvú ponuku na misiu do Iraku. Ponuku som bez váhania prijala.

Cestou do Iraku som v lietadle sedela vedľa môjho o dva roky staršieho kolegu Adama, s ktorým sme sa dali do reči a veľmi sme si porozumeli aj po ľudskej, aj pracovnej stránke. Moje dobrodružstvo sa práve začínalo...

...a s odstupom času môžem s istotou povedať, že vďaka práci vojačky som nielen stretla svoju životnú lásku, Adama. Zistila som aj, že iracká misia nebola dobrodružstvom, ale každodennou zodpovednou a náročnou prácou, ktorá má zmysel, a tiež som pochopila, že slová prísahy sa v mojom živote naplňujú ...chcem brániť slobodu a nezávislosť našej krajiny, šíriť pokoj a mier a ostať navždy verná Ozbrojeným silám Slovenskej republiky...

„Literárna súťaž je jednou z aktivít, ktorými chceme podporiť záujem žiakov a študentov o problematiku obrany našej krajiny.

Niektoré z prác som si prečítal a musím povedať, že som bol príjemne prekvapený. Gratulujem víťazom, a verím, že zverejnené diela nadchnú pre tému obrany a bezpečnosti mnohých ďalších.“

Jaroslav Nad' minister obrany SR

Lenka Kolcunová:

Demagógia ako trend objektívnej pravdy

A ja mám v už takom mladom veku vnímať veci, ktoré sa mňa priam bytostne netýkajú. V čare vlastných myšlienok uzavretá, pýtam sa sama seba, či to, čo nám ústa hovorili, mysleli sme skutočne vážne. Či prisahali sme na národ alebo len naoko. Či sme skutočne vedeli, pod čo sme sa podpísali, aj keď hraničné situácie elegantne dokážu meniť ľudí. Dokážu zmeniť i najvyššie zákony, ktoré máme spĺňať alebo teda, spĺňame ich len vtedy, keď im neodporujeme? Moje konanie nemusí byť Ústavou inšpirované, na to, aby bolo s ňou v súlade. Na to, aby si s niekým vychádzal, nemusíš mu nosiť štyri chrumkavé kroasanty, stačí mu len nezjesť tie jeho. Pretože ak niečo robíš, ťažké je si odvyknúť. Zmena je však stále ešte možná.

Je ťažké do éteru vpustiť to, čo sme si nezažili, a teda, pýtam sa, kto dokáže rozprávať o veciach lepšie než ja? A pri úplnom vedomí a so stopercentnou vážnosťou vzdávam sa svojho slova a dovoľm si tvrdiť – každý. Posúvam ďalej dôveru, ktorá bola do mňa násilne vložená, nezískala som ju sama. Neprináleží mi súdiť, keď nemám odsudzovať, neodsudzujem, keď nemôžem súdiť.

Keď neviem, o čom je reč, zdržím sa, mlčím, ak neviem, čo mám povedať. Bohužiaľ tí, čo vedia, strácajú motiváciu vysvetľovať tým, ktorým vedieť nebolo dopriate, pretože nevedomosť kričí silnejšie než moje pôvodné „Prisahám.“

Hľadiac na osobnosť človeka, vítam každú jednu voľbu, každé jedny ústa, ktoré vravia „Sľubujem.“

A nezabúdam na výraz očí, na srdce, ktoré sa im v hrudi trepotalo, keď stáli vo svetle zhasnutých reflektorov a nevedeli, či ešte dostanú možnosť práve tými istými očami vidieť zajtra nový deň pomedzi štrbinky drevenej striešky vagóna, v ktorom sa jeden o druhého, s rozpadajúcimi sa telami, dotýkali. A keď nedokázali zachrániť, snažili sa nezabíjať. Nechytali do rúk dôstojnosť, no snažili sa oživiť to, čoho plamienok nekonečne dlho iba jemne tlel. A teraz stoja pred nami a snažia sa nám zadarmo odovzdať ich múdrosť, ktorá pramení zo skutočnosti. Čiernej. Temnej. Bezmennej. A v hrdle cítime srdce a v srdci prázdnotu, ktorá tvorí naše skutky, keď sa zo sekundy na sekundu stávame obeťami v boji, ktorý nemôžeme vyhrať preto, že my nebojujeme. A nič, čo na svojom mieste bolo, už naň nemôžeme vrátiť, keď to stratíme.

Demokracia. Vieme, čo si máme pod ňou predstaviť, a predsa v jej praxi narážame iba na voľné miesta, na medzery, ktoré nedokážeme správnymi časťami zaplniť. Nevieme, kde je – vieme, kde nie je. A už za čias Sokrata, už vtedy demokracia najšťastnejšou voľbou veru nebola. Vieme prečo. Zabila. A kde sme sa posunuli, keď dokážeme hľadať paralely v situáciách dávno minulých, odohraných pred 2400 rokmi? Kde sme sa posunuli?

Filozofiou našich životov, stala sa demagógia a my by sme mali dať pozor, aby nás čaro jej nepoznania nepohltilo celých už naveky. Krása prvého okamihu platí, slová sú verné, veď tak radi sľubujeme. Nevravím, že sa z dlhšej cesty vrátiť nedá, len do vetra púšťam odkaz, že z kratšej je to jednoduchšie a pravdepodobnejšie, straty sú menšie, bude nás viac.

„Demagóg vie, že hlása veci, ktoré nie sú pravdivé, ľudom, o ktorých vie, že sú hlúpi.“

A povedzme si, chceme si v maskách robiť jeden z druhého divadlo, aby sa malo o čom o sto rokov písať? Žijeme dnes tak, ako sme si predstavovali, že žili ľudia, ktorých nazývame hrdinami? A spomeňme si, na čo sme včera prisahali? Nemôžeš robiť len to, čo chceš, aby si sa dostal tam, kde chceš byť. Ako málo stačí. Robiť len to, aby si nebol tam, čo sa prieči tvojej vlastnej múdrosti. Čo z toho, keď vieš, čo povedať, no nevieš ako? Čo z toho, keď vieš písať, no nevieš kedy? Čo z toho, keď vieš držať zbraň, no neskúsiš ju položiť?

Nedávaj sľuby len preto, aby ťa uctievali, konaj tak, aby ťa pre ne nemuseli súdiť. A či už z cesty zideš alebo ťa z nej zhodia iní, nesľúbil si preto, aby si šiel príkladom, ale preto, že ti to v danej chvíli neodporovalo. A sľúbme len to, čo vieme splniť a dívajme sa viac pred seba, menej na seba, nikdy za seba.

Neporovnávajme sa a nesúdme krivo, neprikladajme piliny do ohňa, keď ho nedokážeme kontrolovať a jeho činnosť ustriechnuť. Vážme si skúsenosť, nebuďme stredobodom. Pretože nik, kto sa chcel stať slávnym, nestal sa, a ten, kto sa ním stal, o tom stopercentne siahodlhé články noc čo noc nepísal, doma nehovoril. A čo je viac? Slová (sľuby) alebo činy? Neodpovedajte.

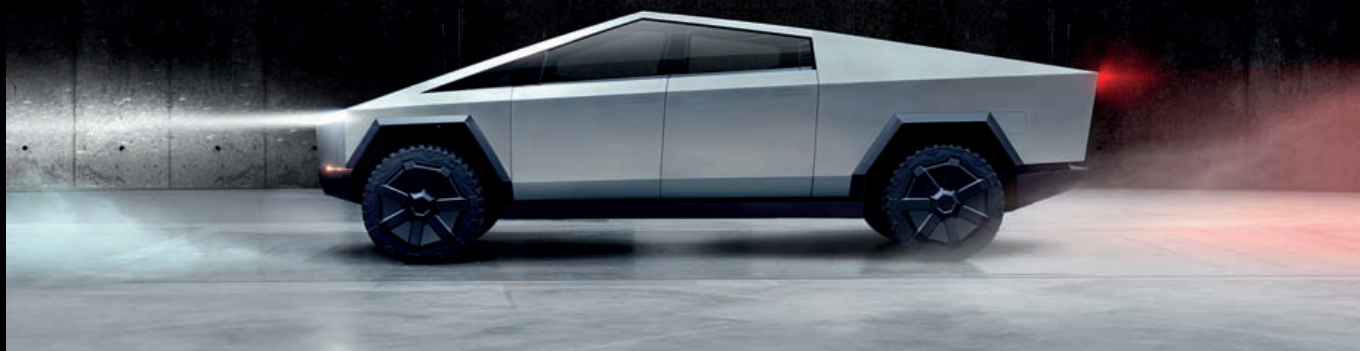
Morálka, odpočívaj v pokoji.

V kategórii stredných škôl získala najviac hlasov práca **Tímei Babjákovej** z Gymnázia arm. gen. L. Svobodu v Humennom s názvom „**Cesta k prisaha**“, druhé miesto získala práca s názvom „**Zlyhávania**“ autorky **Andrej Babíncovej** zo Základnej umeleckej školy M. R. Štefánika v Považskej Bystrici a cenu za tretie miesto dostala **Lucia Poláčeková** z Gymnázia Matky Alexie v Bratislave za prácu s názvom „**Vojenská prisaha**“.

Víťazkou medzi vysokoškólakmi sa stala **Lenka Kolcunová** z Prešovskej univerzity s prácou „**Demagógia ako trend objektívnej pravdy**“.

Autorka bodovala už vlni, ešte v stredoškolskej kategórii. Na druhom a treťom mieste sa v kategórii študentov vysokých škôl umiestnili študenti Ekonomickej univerzity v Bratislave – druhým v poradí ocenených bol **Michal Kutiš** s poviedkou „**Kamikadze**“ a tretie miesto zabezpečili hlasy verejnosti **Slávke Jalčovej** s prácou „**Vojenská prisaha**“.

Itečkári robia auto

Firma General Motors v roku 2018 vyvinula nový motor.
Vývoj stál viac ako miliardu dolárov a predpokladaná návratnosť bola desať rokov.
Desať rokov výroby a predaja tohto motora.

Taký vývoj celého auta bez problémov presiahne 6 miliárd. Dôvodom sú drahé testy materiálov, podvozka, motora, deformačné testy a veľa iných vecí. Vzrušuje to málokoho. Takto sa predsa autá robia odkedy si to ľudia pamätajú. A pre tento dôvod (peniaze) sa vývoj automobilov meria na roky. Kým nám reklamy ponúkajú stále nové farby sedadiel, nových motorov niet. Hybridy, hoci výborné, sú slepou vetvou, Wankelov motor sa nepresadil masovo, Otomanov cyklus je v podstate len zmena časovania benzínového motora. Dieselové motory dostali kopu zlepšení, aby boli čistejšie, no samotný princíp sa od čias Rudolfa Diesela nezmenil.

Automobil z počítača

Čo by sa stalo, ak by vývoj motora riešili inmatiči? Radi sa hrajú. Radi si programujú rôzne simulátory. Hoci informatika pomáha pri návrhu áut už dlhšie, dôležité veci sa stále robia ručne. A tak si zopár inmatikov povedalo, že urobia celý návrh auta (celý!) v počítači. Vývoj skeletu, návrh karosérie, jazdné vlastnosti, bezpečnosť, umiestnenie motorov, proste všetko. A tak sa aj stalo. Vývoj trval veľa rokov, cena presiahla hodnotu vývoja dvoch bežných áut. No nakoniec tu je moderný spôsob vývoja automobilu, ktorý je nielen jedinečný, je aj výrazne lacnejší a oveľa viac flexibilný. Inmatiči si totiž povedali, že auto by sa mohlo správať ako program. Program má svoj životný cyklus: plánovanie, vývoj, testovanie, nasadenie, kontrola. No po kontrole ide nanovo plánovanie. Je to pekný farebný cyklus, ktorý ozbrojené sily vytiahnu vždy, keď treba vysvetliť, kam idú peniaze na IT. No ak v tomto cykle dokážeme (a verím, že aj tradiční výrobcovia majú implementovaný podobný cyklus) automatizovať a digitalizovať väčšinu krokov, stane sa niečo neuveriteľné. Predstavte si, že pracujete v takej inovatívnej firme a prišli ste na iný spôsob

vedenia káblov. Navrhnete si to v počítači (v podstate práca na hodinu) a spustíte automatizované testy (práca na 15 minút). Výsledok bude, že váš návrh je lepší, lacnejší a bezpečnejší. Inmatik teda klikne na veľké červené tlačidlo a za hodinu začnú roboty montovať autá na výrobné linke novým spôsobom. Od myšlienky po implementáciu dovedna tri hodiny. Geniálne.

Budúcnosť je dnes

Samozrejme, má to niekoľ-

ko háčikov. Výrobná hala musí mať čo najmenej ľudí, keďže roboty si lepšie rozumejú s počítačmi. A všetky diely auta sa musia vyrábať v tej istej hale, kde aj samotná montáž vozidla, pretože čakať, kým nejaká dodávateľská firma v Trnave prestaví svoje lisy na niečo nové, je zdĺhavejšie, ako by sa na prvý pohľad zdalo. A čo crash testy? Namiesto procesu: vyrobím auto, nabúram auto, zistím chyby, vyrobím zdokonalené auto, nabúram lepšie auto, zistím chyby a tak ďalej, je tu extrémne presná simulácia, ktorá testy vyrieši za niekoľko hodín a za zlomok financií.

Zdá sa vám takáto dielňa budúcnosti nereálna? Aj mne. No jedna presne taká sa koncom roka 2021 rozbehla pri Berlíne. Jedna je v Číne. A jedna v Spojených štátoch. Vyrábajú Tesly. A vyrábajú ich presne takým „itečkárskym“ spôsobom. Priemerný počet zlepšení (zmien) jedného modelu je 27. Za týždeň. Dvadsaťsedem zmien v karosérii, vo dverách, v motoroch, v elektronike, bezpečnosti... Pri bežných zmenách je reálny čas potrebný na implementáciu tri hodiny. A vzhľadom na to, že tieto „itečkárske“ autá sú momentálne najpredávanejšie, najbezpečnejšie a najspoľahlivejšie, je jasné, ako bude navrhnuté moje ďalšie auto.

Text: mjr. Peter Garaj

Národný bezpečnostný úrad, SK-CERT

MILITARY ENGLISH

KILLER DRONES

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: Baykartech

If you have ever wondered what kind of technology awaits us in the future, look at the application of robotics in the military. Remotely controlled bomb disposable robots, gun-equipped **quadrupedal** robots, UAVs, drones... all of it points rather to the concept of the Terminator saga than that of the quiet (**albeit** cruel) world of the Matrix. Computers may be the driving force behind all of these inventions, but their true nature is to kill or at least **pacify** the troublesome opponent. Take drones for instance: several weeks ago, the Ukrainian military has openly **boasted** of using a Turkish-made Bayraktar T2B armed flying drone to attack Russia-backed separatists in the eastern part of Ukraine using a guided bomb to destroy a howitzer and its crew on the ground. The medium altitude long-range tactical drone was designed primarily for reconnaissance and surveillance missions, but in the last five years has been battle-tested as a weapons platform in conflicts in Syria, Libya, Nagorno-Karabakh, and against Kurdish militants.

The term “drone” supposedly comes from what is widely accepted as the first remotely controlled UAV – a version of the de Havilland DH82B **biplane** that flew in 1935 servo-operated by the crew on the ground. The plane had a nickname “Queen Bee” – **hence** the term “drone” referring to the sound the bees make. Drone platforms are of two main types: rotor, including single-rotor or multi-rotor (such as tricopters, quadcopters, hexacopters and octocopters), or **fixed-wing**, which include the hybrid VTOL (vertical takeoff and landing) drones that do not require runways. Military-use drones – as the aforementioned Turkish T2B – are usually of the latter type: fixed-wing, armed with an **array** of multiple sensors and weapons, playing critical roles in **intelligence gathering**, surveillance and force protection, artillery spotting, target following and acquisition, battle damage **assessment** and reconnaissance, but also for destroying selected targets. The present-day **undisputed** ruler of the killer drone fleet is the Predator C Avenger, a U.S. made UAV capable of carrying and firing Hellfire missiles, GBU laser-guided bombs and various other ammunition. This combat drone is capable of reaching altitudes up to 15 kilometers, has a maximum speed of 400k and endurance of 20 hours. The original MQ-1 Predator and its newer cousin the MQ-9 Reaper have been used primarily by the USAF and the CIA for military operations in

Iraq, Afghanistan, Serbia, Libya, Pakistan, Somalia, Yemen, and Bosnia. Apart from the US, several other NATO air forces operate Reapers, including those of the UK, Spain, France, and the Netherlands. Drones are gradually becoming the chosen weapon of military outfits across the globe. Experts see their future not in a single machine flying silently through the air, but in drone **swarms**, large numbers of smaller craft released simultaneously from an airplane in a chosen area, each with a pre-selected target or attacking single target jointly like a pack of wolves.

Drones are unmanned, but they are – as of yet – under the control of human operators. The future may include their remote controlling by a mainframe intelligent computer. Hello, Skynet!

QUESTIONS:

1. Čím sa v ostatnom čase preslávil turecký dron Bayraktar T2B?
2. Prečo sa lietajúcim strojom bez posádky hovorí drony?
3. Aké dve základné kategórie dronov rozlišujeme?

GLOSSARY

- **quadrupedal** /kwɒdrəˈpiːdəl/ – štvornohý;
- **albeit** /əlˈbaɪt/ – hoci;
- **pacify** /ˈpæsəˌfaɪ/ – utíšiť, upokojiť;
- **boasted** /ˈboʊstəd/ – vychvaľovať sa, pyšiť sa;
- **biplane** /ˈbaɪˌpleɪn/ – dvojpláštník;
- **hence** /hɛns/ – odtiaľ, z toho;
- **fixed-wing** /fɪkst wɪŋ/ – krídlatý;
- **array** /əˈreɪ/ – zostava, zoskupenie;
- **intelligence gathering** /ɪnˈtelədʒəns ˈgæðərɪŋ/ – zhromažďovanie informácií;
- **assessment** /əˈsɛsmənt/ – vyhodnocovanie;
- **undisputed** /ˌʌndɪˈspjuːtɪd/ – nespochybniteľný;
- **swarms** /swɔːrmz/ – roje.

Chcem upozorniť na nepresné údaje v článku „Stopy Pragy vo svete“ v novembrovej Obrane. V druhom odseku je uvedené: „Oceňovaná bola ich priechodnosť terénom, o čo sa postarala vysoká svetlá výška a pohon všetkých šiestich náprav.“ Vozidlo má len 3 nápravy a priechodnosť terénom podľa mojich skúseností bola problematická, pretože pancierovanie

výrazne zvýšilo hmotnosť a tak znížilo jeho mobilitu. Ako veliteľ, ktorý mal tieto vozidlá reálne vo výzbroji, by som priechodnosť takto vysoko nehodnotil. V časti Montáž na Slovensku v treťom odseku uvádzate: „Slovenská armáda ich vyradila v druhej polovici 90. rokov, v tej českej posledný kus doslúžil v roku 2003.“ Ešte v roku 2005 obsluhu plrb Nitra s „jašterkami“ absolvovali posledné bojové streľby vo Vojenskom výcvikovom priestore Žalubica. Nábojnicu 30 mm ako pamiatku na tieto streľby mám stále doma. Až potom, na konci roku 2005, došlo k vyradeniu tejto zbrane. V každom prípade však vysoko oceňujem odbornú rubriku o vojenskej technike a rovnako tak vnímam pozitívne prácu celej redakcie mesačníka OBRANA pri spracúvaní tém z výcviku, operácií medzinárodného krízového manažmentu, histórie či vojenského športu. Čítam, teším sa.

S pozdravom
generálporučík v. v. Peter Vojtek

Pek(e)ne po slovensky

Vír plný vírusov

Dôvodom používania rúšok je v súčasnosti infekčné ochorenie Covid-19, ktoré je vyvolané koronavírusom SARS-CoV-2. Podstatné meno mužského rodu **vírus** podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka, ktorý je kodifikačnou príručkou, pomenúva mikroorganizmus vyvolávajúci chorobu, prípadne tajne uložený škodlivý počítačový program. Podľa Stručného etymologického slovníka slovenčiny pochádza tento pojem z latinského slova *vīrus*, ktoré sa používalo vo význame rastlinná šľava, jed, nákaza. Významovo a ani gramaticky teda nesúvisí so slovenskými slovami *výr*, ktorý pomenúva veľkú sovu, a ani s *vírom*, ktorý vzniká prudkým pohybom vody, prípadne vzduchu.

Pri skloňovaní tohto podstatného mena robíme chybu, keď vynechávame príponu **-us**. Prípona v tomto slove nevypadáva. Podoby ako *koronavír* alebo *antivírusový program* sú teda nesprávne. Správne sa chránime proti **vírusu** a bojujeme s **koronavírusom**. Spisovná podoba odvodeného prídavného mena je **vírusový/-á/-é**. Tvar *vírusový* je zastaraný. Správnu formou je *antivírusový program*, prípadne *protivírusový ochranný štít*.

(MK SR)

Vaše starosti... ...na našu hlavu

Platia počas epidémie ochorenia Covid-19 špeciálne pravidlá pre pobyt na pracovisku a pre pracovné cesty?

Pobyt na pracovisku

V žiadnom prípade nechodte na pracovisko po rizikovitom kontakte či s akýmkoľvek príznakmi akútneho respiračného ochorenia. Ak sa u vás objavia príznaky, keď ste už v práci, okamžite o tom informujte nadriadeného a izolujte sa od kolegov či klientov. Ak nemôžete byť na pracovisku či v kancelárii sami, majte v spoločnosti kolegov správne nasadené rúško alebo respirátor, neseďte tvármi oproti sebe a majte dostatočné odstup, ak to priestor dovoľuje. Rúško alebo respirátor si nesnímajte na miestach, kde je zvýšený pohyb osôb (napríklad chodby, toalety, kuchynka). Používanie výťahov obmedzte v maximálnej možnej miere. Odporúčame, aby sa kapacita výťahov znížila aspoň na štvrtinu maximálne povoleného počtu osôb. Čo najviac obmedzte fyzický kontakt s klientmi alebo spolupracovníkmi (porady, konferencie) napríklad využívaním online technológií alebo telefonической komunikácie. Na poradách, ktoré prebiehajú prezenčne, by sa mali zúčastňovať iba tie osoby, ktorých prítomnosť je nevyhnutná. Vyhýbajte sa miestam, kde dochádza k nadbytočnému zhromažďovaniu pracovníkov v spoločných priestoroch. Zvážte či je nevyhnutné spoločne sa stravovať v kuchynke, kantíne, jedálni alebo inom priestore. Často a dôkladne vetrajte. Pri vstupe do miestnosti odporúčame otvoriť okná na asi 15 minút, a to najmä vtedy, keď sa tam predtým zdržiavalo viacero ľudí. Nevstupujte do osobnej zóny kolegov a nedotýkajte sa predmetov (myš, klávesnica, písacie či kancelárske potreby, iné pracovné nástroje), ktoré používajú iné osoby. Dbajte na dezinfekciu dotýkových a často používaných plôch. Nepodceňujte častú a dôkladnú hygienu rúk. Po vstupe na pracovisko alebo do budovy, kde máte pracovisko, si vydezinfikujte ruky, najmä ak ste predtým použili prostriedok verejnej dopravy.

Pracovná cesta

Pracovné cesty vykonávajte iba v prípadoch, keď je vaša osobná účasť skutočne nevyhnutná. Vždy uprednostňujte komunikáciu na diaľku. Prestávky počas cesty robte na málo frekventovaných miestach a vyhňte sa kontaktu s inými ľuďmi. Ak musíte prenocovať v hoteli alebo v ubytovni, overte si, že prevádzkovateľ nevystavuje hostí zbytočnému riziku, dodržiava protiepidemické opatrenia a zvýšil hygienický štandard. Mimo izby, v ktorej ste ubytovaní, majte vždy riadne nasadené rúško alebo respirátor. Obmedzte kontakt s plochami, ktorých sa dotýka väčší počet ľudí; ak sa ich dotknete, čo najskôr si umyte/dezinfikujte ruky. Zvážte využívanie doplnkových služieb hotelov, pri ktorých môžete prichádzať do kontaktu s ďalšími ľuďmi. V akýchkoľvek spoločných priestoroch hotela trávte iba nevyhnutný čas. Namiesto výťahov radšej choďte po schodoch, resp. nenastupujte do výťahu s cudzími osobami.

Úrad verejného zdravotníctva SR

Nedostali ste OBRANU?

Ozviť sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo na mail obrana@mod.gov.sk

TOP 5 DÔVODOV, PREČO NIEKTORÍ ĽUDIA ODMIETAJÚ OČKOVANIE

- „Vakcíny boli vyvinuté príliš rýchlo.“**
 - Vedci na vývoji mRNA vakcín pracovali už desaťročia.
 - Testovanie vakcín bolo zjednodušené administratívne, ale rovnako prísne z hľadiska bezpečnosti.
 - Podmienčná registrácia je bežná (v SR ju má 114 liekov).
- „Bojím sa vedľajších účinkov.“**
 - Evidujeme 4 úmrtia súvisiace s očkovaním.
 - Pre porovnanie: 12 541 úmrtí na Covid v SR.
 - Na celom svete bolo zaočkovaných vyše 2 miliardy ľudí a všetky krajiny v očkovaní pokračujú.
- „Obávam sa očkovania kvôli mojim chorobám.“**
 - Kontraindikácií pre očkovanie proti Covidu je veľmi málo.
 - Väčšina ochorení nie je dôvodom prečo sa neočkovať, ale naopak, sú dôvodom prečo sa očkovať čo najskôr.
- „Bojím sa neznámych dlhodobých účinkov.“**
 - Dlhodobé účinky sú pri vakcínach vo všeobecnosti raritné.
 - Účinná látka vakcín z tela zmizne po pár dňoch.
- „Som mladý a zdravý, načo sa očkovať?“**
 - Riziká Covidu sú aj pri mladých vyššie ako riziká očkovania.
 - Mnohých mladých trápia dlhodobé následky po Covidе.
 - Očkujeme sa nielen kvôli sebe, ale aj pre ochranu okolia.

MINISTERSTVO
ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

OBRANA

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

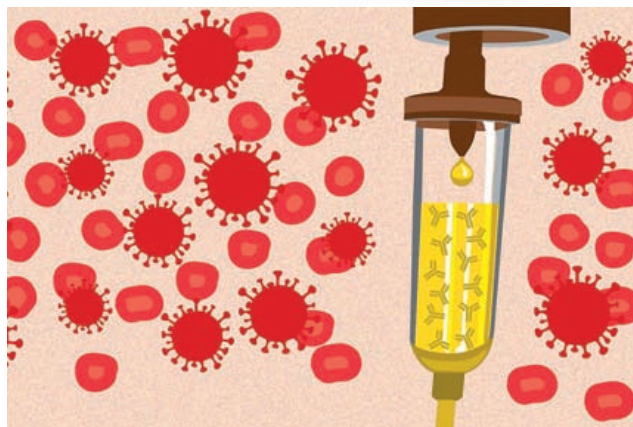

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXX. • Č. 1/2022 • Redakčná uzávierka 17. 12. 2021 • Do výroby zadané 23. 12. 2021 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

LOŽ MESSIACA

Transfúzie a grafén oxid

Polícia SR upozorňuje na hoax, ktorý na sociálnej sieti hovorí o tom, že krv nezaočkovaných môže pri transfúzii zachrániť život. Polícia konštatuje, že toto tvrdenie nemá žiadnu oporu v logike, vede a v realite. Zdôrazňuje, že krv chodia darovať očkovaní aj neočkovaní, dokonca bez povinnosti testovania. „Kvalita krvi a to či je pre potenciálneho príjemcu bezpečná, sa určuje na základe vyplneného dotazníka darcu a vyšetrenia darovanej krvi. Krv očkovaných nie je v žiadnom prípade nakazená či zlá,“ uvádza polícia. Dodáva, že krv očkovaných sa nelikviduje, ale poskytuje príjemcom, ktorí potrebujú transfúziu, bez ohľadu na to, či sú očkovaní alebo nezaočkovaní.

Už v júli tohto roku sa objavila zmienka o tom, že vo vakcíne proti ochoreniu Covid-19 je grafén oxid. Spoločnosť Pfizer tieto lživé správy demontovala s tým, že v jej vakcínach sa táto látka nevyskytuje a rovnako nie je uvedená v zložení žiadnej z doteraz používaných vakcín proti ochoreniu Covid-19 na celom svete. Podľa Úradu pre potraviny a liečivá USA, ale aj podľa slovenského Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv, vakcína Corminaty od spoločnosti Pfizer/Biontech po nariadení obsahuje 6 dávok po 0,3 ml s 30 mikrogramami tozinameranu v každej dávke.

pplk. Mgr. Juraj Sitáš
vojenský dekan Veliteľstva pozemných síl Trenčín

S Bohom všetko zvládneme

Druhý rok zažívame pre mňa nie normálny stav. Sme obmedzovaní v mnohých sférach nášho života, na ktoré sme boli zvyknutí a brali sme ich ako samozrejmosť. To ma donútilo premýšľať o tom, čo prežívame. Krízových situácií už v našom ľudskom živote bolo veľa. Predsa však kríza takých globálnych rozmerov tu nebola. V posledných mesiacoch dosť často počúvame slogan – spolu to zvládneme. Tento slogan za všetky vyjadruje to, čo ma na tomto všetkom najviac vyrušuje. Spolu to zvládneme, ale bez Boha. Toto je trend, ktorý tu pretrváva už niekoľko desaťročí. Žiaľ, musím napísať, že aj z nášho cirkevného jazyka sa vytratila Božia prítomnosť v riešení našich problémov. Asi sa cítime ako sirotky, ktorým nemá kto pomôcť. Že sme z našich kríz vynechali Boha, má svoju logiku. Keby sme Ho zapojili do riešenia našich problémov, museli by sme sa aj podľa toho zariadiť. A to sa nám zjavne nechce. My riešime svoje problémy po svojom. Snažíme sa mať všetko vo svojich rukách. To predovšetkým. Čo na tom, že sa nám to nedarí. My sa nenecháme vyrušiť a i naďalej sa usilujeme všetko riadiť a kontrolovať a preberať zodpovednosť za druhých. Snažíme sa manipulovať a neštítame sa pri tom ani klamať alebo v lepšom prípade zavádzať, manipulovať. Keby že sme zapojili do riešenia našich problémov toho, ktorý jediný je Pánom života (i nášho), tak všetky strasti, ktoré sú späť s doterajšími riešeniami, by pominuli. Boli by sme oveľa slobodnejší, pokojnejší a aj múdrejší. Nepolarizovali by sme spoločnosť a nachádzali by sme riešenia prinášajúce pokoj, slobodu, pravdu a lásku. Nezabúdajme na slová Ježiša Krista – bezo mňa nič nezmôžete..., moje slová sú duch a život..., telo nič nezožije..., som s vami až do skončenia sveta... V jednej pesničke sa spieva: „Zem, ktorá nemá svoje nebo, stratila všetko i seba. Zarastá pastvou len pre oko.“ Sú to pravdivé slová. A tak by som nám všetkým poprial v tomto roku 2022, aby sme pozvali do svojho života Pána v podobe Ježiša Krista, a tak prinášali nádej v beznádeji, aby sme mali viac radosti a šťastia z toho jediného, čím sme boli obdarení – životom. Nestrácajme seba...

Vianoce sa skončili, zabudnite

Vianoce sú sviatky pokoja a oddychu. Bohužiaľ, pre mnohých sa to spája aj s nadmerným príjmom jedál a hypoaktivitou.

Hypoaktivita sa považuje za rizikový faktor viacerých ochorení a je spojená s tzv. sarkopéniou, úbytkom svalovej hmoty. Najlepšou prevenciou pred vznikom sarkopénie je pravidelné cvičenie. Aj napriek veľkej snahe o to, aby sme Vianoce prežili zdravým spôsobom, sa to často neskončí dobre. Namiesto toho, aby sme sa museli trýzniť sebaobviňovaním a trestaním samého seba, možno negatívne vplyvy konzumného spôsobu trávenia Vianoc zmierniť ľahkými cvičeniami, najmä aeróbnymi a silovými.

Najznámejšie je aeróbne cvičenie. Tento druh pohybovej aktivity patrí medzi najčastejšie a najviac používané. Pri aeróbnom tréningu sa cvičí v miernej až strednej intenzite záťaže. Je známe, že aeróbne cvičenie indukuje zvýšenie mitochondrií kostrového svalstva. Mitochondria predstavuje hlavnú energetickú elektrárňu nášho tela. Svalové mitochondriálne bunky sú schopné adaptácie na aeróbny tréning. Aeróbne cvičenie je dôležité začať ľahkým rozcvičením. Ako formu aeróbného cvičenia môžete počas sviatkov použiť viaceré typy ako napr. chôdza, nordic walking, plávanie, bicyklovanie.

Ďalším dôležitým typom cvičenia, ktoré môžete využiť, je silové cvičenie. Silové cvičenie využíva odpor k stimulácii svalovej kontrakcie. Silové cvičenie vedie tiež k zlepšeniu pohyblivosti kĺbov a zvýšeniu sily svalov, šliach a väzov. Pri silovom cvičení je dôležité udržať pomalý kontrolovaný pohyb. Pri tomto cvičení je možné zvyšovať záťaž. Silové cvičenie zložené z koncentrickej a excentrickej svalovej kontrakcie je bezpečný, jednoduchý a účinný zásah na vyvolanie svalovej hypertrofie, zvýšenie svalovej sily a zlepšenie funkčnej zdatnosti počas sviatkov.

Jednoduché formy cvičení

Na optimálne udržanie svalovej hmoty dolných končatín je dôležité cvičiť drep. Prevedenie drepu môžeme vidieť na obrázkoch 1. a 2. Ako pomôcku pri zvýšení záťaže je možné zvoliť napr. kettlebell. Pre optimálne prevedenie drepu je dôležité dodržať správnu techniku tak, aby chrbtica zostala počas drepu narovnaná. Kolená smerujú mierne do strán a päty sa neodliepajú od zeme. Ako ďalšie výborné cviče-

1

2

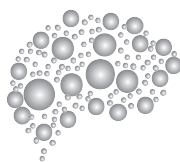

nie môžete zvoliť výpad. Výpad je na obrázkoch 3. a 4. Rovnako ako pri drepe je pri výpade dôležité správne postavenie chrbtice a kolien. Pri výpade kolená nesmú padnúť dnu. Ďalším dobrým variantom cvičenia je swing. Začiatková fáza swingu je zaznamenaná na obrázku 5. Ďalšia fáza, keď cvičiaci smeruje do drepu, je na obrázku 6. Konečnú fázu predstavuje obrázok 7, keď cvičiaci vyšvihne kettlebell alebo inú pomôcku smerom hore.

Text: Mgr. Dávid Líška
fyzioterapeut VŠC Dukla Banská Bystrica

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

por. Mgr. Tomáš Poláček
psychológ 11. mechanizovaného práporu Martin

O názoroch a pravde

„Doba je znechutená sama osebe a túži po zmene,“ spomína v jednej zo svojich esejí, ktorú napísal takmer pred sto rokmi, Thomas Mann. Pravdepodobne by sme si mohli tieto slová vypožičať na opis našej doby, hoci nečelíme povojnovým časom, ani celosvetovej finančnej kríze – na čo narážal nemecký spisovateľ, ale čelíme inej skúške. Znechutenosť v nás podnecuje už ne jeden rok pandémie, ktorá sa ako nepozvaný hosť úspešne votrela do našich každodenných životov, a či sa nám to páči, alebo nie, núti nás zvykať si na ňu. Neistota, napätie a nejednotnosť vytvorili živnú pôdu pre fenomén, ktorý môžeme vnímať posledné mesiace akosi výraznejšie. Prestávame brať zreteľ na dôležitý rozdiel medzi významom slov názor a pravda. Vytvoriť si názor na niečo je prirodzeným dôsledkom úvahy, i to, podporiť si ho argumentmi, ale nemali by sme považovať svoje názory za dokonalé či nevyvrátiteľné. Ba zachádzame ešte ďalej. S koľkými kolegami, susedmi a známymi sme sa od začiatku pandémie rozháдали práve kvôli svojim „pravdám“ a ani nám nenapadlo, že pravda je predsa vždy len jedna. Ako potom môže mať každý tú svoju? Sme kritickí k názorom druhých a nekritickí k tým svojim. Ak si nejaký názor vytvoríme, nebojme sa o ňom diskutovať. Rozmanitosť názorov v starom Grécku podnecovala medzi zúčastnenými konsenzus – teda plodnú diskusiu, ktorá sa niesla v priateľskom duchu – dnes vo väčšine prípadov znamená konflikt. Možno vnímame stret opačných názorov ako súboj, z ktorého chceme za každú cenu odísť víťazne, ale pochopiť súvislosti a uznať lepšie argumenty protistrany nie sú definíciou porážky. No ak neústupčivo trváme na svojom, nikam sa neposúvame. Skúsme vykročiť k zmene doby aj tým, že zmeníme svoje nazeranie na názory a pravdy, ako na dve odlišné slová.

Vznik Vojského ústredia

Základné predpoklady na vznik SNP vytvorilo zjednotenie rozhodujúcich odbojových síl, ku ktorému došlo pred koncom roka 1943 vznikom ilegálnej Slovenskej národnej rady (SNR).

Ján Golian, ešte v hodnosti stotníka

Jej aktívnu organizátorskou činnosťou sa protifašistický odboj na Slovensku dostal do novej etapy, do obdobia príprav ozbrojeného povstania, ktorého hlavnou silou mala byť armáda. V tom čase už

boli v rôznych skupinách do odboja zapojení viacerí dôstojníci, ako napríklad plk. Viliam Talský, plk. Ján Imro, pplk. Jakub Hluchý, pplk. František Urban a pplk. Jozef Tlach. Najaktívnejšou bola skupina dôstojníkov zoskupená okolo pplk. Jána Goliana, pplk. Mikuláša Ferjenčíka, pplk. Mirka Vesela a pplk. Dezidera Kišša – Kalinu. Pred koncom druhej dekády marca 1944 od nej československé MNO v Londýne dostalo správu, že koncom januára 1944 sa na Slovensku medzi vojakmi skončil zjednocovací proces, ale vojenská skupina je bez veliteľa. V tejto súvislosti správa obsahovala aj informáciu, že Golianova skupina rešpektuje, že veliteľ vojenských príprav na Povstanie má byť ustanovený československou vládou v Londýne, resp. hlavným veliteľom československej brannej moci prezidentom Dr. E. Benešom. Spolu s tým obsahovala aj návrh za veliteľa vymenovať gen. Štefana Jurecha. Tento návrh však nebol akceptovaný a 23. 3. 1944 minister národnej obrany gen. Sergej Ingr na Slovensko odoslal správu, že prezident republiky poveril dočasnym vedením vojenských akcií pplk. Jána Goliana. Oficiálne ustanovenie Goliana za veliteľa vojenských príprav Povstania na Slovensko gen. Ingr oznámil až 14. 5. 1944, teda v čase, keď už existovalo Vojské ústredie (VÚ) spolupracujúce so SNR.

Od Talského ku Golianovi

Zástupcovia ilegálnej SNR počas prvých mesiacov roka 1944 rokovali s viacerými armádnymi dôstojníkmi s cieľom vybrať osobnosť schopnú a ochotnú prevziať riadenie vojenských príprav na boj proti nacistickému Nemecku a s ním kolaborujúcemu režimu na Slovensku. Už v januári 1944 Ján Ursíny, Jozef Lettrich, Gustáv Husák, Laco Novomeský a Matej Josko opakovane rokovali s plk. Viliamom Talským. Dostal od nich úlohu pokúsiť sa zjednotiť do odboja v rôznych skupinách zapojených dôstojníkov, ochotných pripravovať aktívnu účasť armády v odboji v súlade s úlohami a cieľmi ilegálnej SNR. Približne po mesiaci však V. Talský Joskovi oznámil, že sa mu úlohu nepodarilo splniť a vedúcu funkciu veliteľa príprav na Povstanie odmietol

Major Július Nosko

prijat. Kontakty s ďalšími dôstojníkmi ilegálnej SNR potom nadväzovala prostredníctvom mjr. Jozefa Marka. Ten sa z jej poverenia 6. apríla v Trenčíne stretol s gen. Štefanom Jurechom, ktorý sa však obával, že

prijatím funkcie v odboji by vystavil nebezpečenstvu odhalenia nielen seba, ale aj celej ilegálnej vojenskej organizácie a preto ponúkanú funkciu odmietol. Vzápätí bol mjr. Marko poverený, aby sa stretol s náčelníkom štábu Veliteľstva pozemného vojska (VPV) v Banskej Bystrici pplk. Jánom Golianom a odovzdal mu pozvanie na rokovanie. Golian pozvanie prijal a 27. apríla došlo v Bratislave k jeho stretnutiu s Husákom, Lettrichom, Ursínym a Joskom. Tí ho oboznámili s programom a zložením ilegálnej SNR a požiadali, aby prevzal funkciu vojenského veliteľa príprav Povstania, vypracoval jeho vojenský plán a poskytoval podporu partizánskemu hnutiu.

Vedenie Vojského ústredia

Golian s prevzatím ponúkanej funkcie súhlasil, ako aj s návrhom, aby sa jeho zástupcami stali plukovníci Talský a Imro. Tí však svoju podriadenosť pplk. Golianovi prisľúbili len formálne. Obaja mali výhrady k jeho vojenským schopnostiam, ako aj k podriadeniu sa mladšiemu a hodnosťou nižšiemu dôstojníkovi. K vzniku vedenia ilegálneho Vojského ústredia (VÚ) v takomto zložení nakoniec nedošlo a Golian si za svojich najbližších spolupracovníkov vybral dôstojníkov pôsobiacich na VPV v Banskej Bystrici – mjr. gšt. Júliusa Noska, pplk. Mikuláša Ferjenčíka, mjr. Jozefa Marka, mjr. gšt. Antona Cipricha a stot. v zál. Milana Poláka. Nosko plnil úlohy náčelníka štábu, Ferjenčík mal na starosti budovanie ilegálnej siete v armáde, Marko zabezpečoval styk s ilegálnou SNR a partizánskymi jednotkami. V Ciprichovej pôsobnosti bolo riešenie materiálnych záležitostí a stot. v zál. M. Polák sa od júna 1944 staral o spravodajstvo a styk s civilnými zložkami.

Predbežný návrh vojenského plánu Povstania prediskutoval užší štáb VÚ (Golian, Nosko, Ferjenčík, Polák) už na jeho prvej oficiálnej porade, uskutočnenej v budove VPV 7. 5. 1944.

Text: plk. v. v. doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.

Vojenský historický ústav

Foto: VHÚ – VHA

Technicko-taktické údaje:

Hmotnosť: 640 g (prázdna)
Dĺžka: 155 mm
Dĺžka hlavne: 87 mm
Kaliber: 9 mm
Ústňová rýchlosť: 300 m/s
Maximálny dostrel: 50 m
Zásobník: 8 nábojov

Prvá čs. armádna pištoľ

V zbierke Vojenského historického múzea v Piešťanoch sa nachádza zatiaľ jediná a pomerne vzácna pištoľ. Je to takmer sto rokov stará prvá československá armádna pištoľ. Zvykla sa označovať aj ako „armádna pištoľ vzor 22“ alebo skrátene „pištoľ vz. 22“.

Z technického hľadiska to bola krátka palná samonabíjacia zbraň konštrukcie Ing. Josefa Nickela (do roku 1918 pôsobil vo firme Mauser). Preto sa označovala aj ako „N“ na ľavej strane krycej dosky spúšťového mechanizmu.

Z Brna a Strakoníc

Vychádzala z modelu, ktorý vyrábala firma Waffenfabrik Mauser v Oberndorfe v rokoch 1916 – 1918, určeného pre náboj nickel kalibru 9 mm. Československá štátna zbrojovka Brno zakúpila licenciu na jej výrobu. Pôvodný náboj bol zmenený na náboj vz. 22 kalibru 9 mm. A tak vznikla verzia náboja 9 mm browning krátky. Bola to prvá samonabíjacia pištoľ vyrábaná v Brne a prijatá do výzbroje Čs. armády. Na základe armádnej objednávky v rokoch 1922 až 1924 vyrobili približne 19-tisíc pištôľ. Dovedna bolo až do roku 1924 v Brne a neskôr v Strakoniciach vyrobených asi 22-tisíc kusov. V armáde ju nahradila pištoľ vz. 24.

Prvé vyrobené kusy boli prednostne určené pre útvary na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi, pretože ČSR bola vtedy najviac ohrozená zo strany Maďarska. Pištole slúžili aj v československom žandárstve – mali vyrazenú značku ČET. Aj napriek kolísavej spoľahlivosti neboli pre veľký nedostatok krátkych palných zbraní z výzbroje úplne vyradené. V marci 1939 sa nachádzalo na území Slovenska ešte približne 7 000 týchto pištôľ.

Využívala ich aj slovenská armáda. V rokoch 1941 – 1943 boli aj vo výzbroji zaistovacej divízie pôsobiacej na severe Ukrajiny a v Bielorusku. Počas vojny sa značná časť nachádzala v zbrojniciach na Slovensku. V roku 1944 bolo 3 469 pištôľ v Ústrednej zbrojnici v Trenčíne, 1 009 kusov v Zbrojnici č. II v Poprade a 715 kusov mala pobočka bratislavskej zbrojnice v Bošanoch. Dovedna teda 5 193 pištôľ vz. 22. Po skončení druhej svetovej vojny sa oficiálna služba pištôľ vz. 22 v armáde skončila.

Stopy končili na východe

Pištoľ zo zbierky VHM sprevádza zaujímavý príbeh. Pôvodne bola v 112. delostreleckom pluku (preškrtnuté na tele zbrane), neskôr ju preradili pod 19. peší pluk, ktorého označenie je vyrazené na ráme zbrane. Spomínaný pluk mal veliteľstvo v Mukačeve a podliehal veliteľstvu 24. pešej brigády (spadala pod 12. divíziu – Košice). Veliteľstvo bolo od 1. januára 1920 do roku 1933 v Michalovciach a potom do januára 1938 v Užhorode. V rámci veľkej reorganizácie armády koncom 30. rokov sa 12. divízia premenovala na 12. pešiu divíziu. V tom čase počet peších plukov v divíziách klesol zo štyroch na tri a 19. peší pluk bol podľa Výnosu MNO z roku 1937 k 13. februáru 1938 zrušený. K zrušeniu práve tohto útvaru došlo aj pre problémy s presunom záložníkov z území Čiech a Slovenska na Podkarpatskú Rus. Tá nedisponovala dostatkom vhodných ľudských zdrojov

na doplnenie útvaru. Nízke poradové číslo pridelenia zbrane č. 71 vedie k domnienke, že pištoľ patrila buď k veliteľstvu pluku alebo k 1. práporu.

Vďaka zbraňovej amnestii

Ďalej je osud pištole neznámy až do jesene minulého roka. Počas obdobia tzv. 4. zbraňovej amnestie od novembra 2020 do konca apríla 2021 pištoľ odovzdala fyzická osoba na príslušnom OR PZ, úseku zbraní a streliva. Po preskúmaní bola zbraň z iniciatívy predchádzajúceho majiteľa bezodplatne poskytnutá pod správou Vojenského historického ústavu Bratislava do Vojenského historického múzea v Piešťanoch.

Zbraň bola najskôr prevedená pod zbrojnú licenciu VHÚ a uložená vo VHM Piešťany v priestoroch vyčlenených v zmysle udelennej zbrojnej licencie na základe podmienok stanovených zákonom o zbraniach a strelive. Po schválení komisiou na tvorbu zbierky získala zbraň štatút zbierkového predmetu. Vzápätí bola vyradená z evidencie PZ a uložená v depozitári určenom pre zbierku Pištole a revolvery ako zbierkový predmet. Okrem pôvodného majiteľa, ktorý je príslušníkom aktívnych záloh OS SR patrí vďaka za spoluprácu a ústretovú komunikáciu aj príslušným oddeleniam PZ a Prezidiu Policajného zboru SR – odboru dokladov a evidencií.

Text a foto: Mgr. Tomáš Hanich
Vojenský historický ústav – Vojenské historické múzeum Piešťany
Foto: VHÚ – VHM

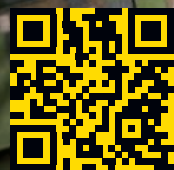

Foto: Pavol Vitko

Spolu te zvládneme